

Ms 128337

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

นายภาวิช พุฒพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคู์ลาด
อำเภอทราย จังหวัดยโสธร

ผู้วิจัย : นายภาวิธ พุฒพันธ์

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาส)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

- ชื่อเรื่อง** : การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร
- ผู้วิจัย** : นายภาวิชัย พุดพันธ์
- ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อาจารย์ที่ปรึกษา** : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
- ปีการศึกษา** : 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบเพศ ใช้สถิติ t – test และการเปรียบเทียบอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ ใช้สถิติ One - Way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน อายุ อาชีพ และหมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ ควรหาความรู้เพิ่มเติม ควรควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, จังหวัดยโสธร

Title : Lifestyle According to the Sufficiency Economy Philosophy of People in DuLat Sub - District SaiMun District, Yasothon Province

Author : Mr. Pawat Phutpun

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Associate Professor Dr. Yupaporn Yupas
Associate Professor Dr. Phakdee Phosing

Year : 2020

ABSTRACT

The objectives of this research were to study level of lifestyle according to the sufficiency economy philosophy of people in DuLat Sub - district SaiMun District, Yasothon Province. To compare of level of lifestyle according to the sufficiency economy philosophy and other suggesting. The study was conducted using 359 people, Sampling technique with Taro Yamane method. The statistics used percentage, mean, frequency, standard deviation (S.D.) and compared personal factor of gender using statistic T- test and compared factors of age, education level, career, and living village using statistic One - Way ANOVA.

The results of research were as follow : (1) The overall of lifestyle according to the sufficiency economy philosophy at a high level. (2) To compare of lifestyle according to the sufficiency economy philosophy classify by education level was difference and significantly at .05 level. but gender, age, career, and living village were not difference (3) The study also suggested : should find more knowledge, should control daily expenses, should spend free time to do extra careers, should live by virtue.

Keywords : Lifestyle, Sufficiency Economy, Yasothon Province

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมากระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลคูลาค อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณประชาชนในตำบลคูลาค อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยหวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางการศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป ซึ่งคุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทิตาแก้วบิดา - มารดา และขอขอบคุณ คุณติ พี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและรับฟังข้อสงสัยเสมอมา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กล่าวนาม ซึ่งมีส่วนร่วมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หากวิทยานิพนธ์มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นายภาวิฑ์ พุฒพันธ์

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	13
2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต	26
2.5 บริบททั่วไปของตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร	33
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	44
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	45
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	47
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	49
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	52
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4.2 ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
5.1 สรุปผล	69
5.2 อภิปรายผล	71
5.3 ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	82
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	90
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	93
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	96
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	100
ประวัติการวิจัย	101

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
2.1	รายชื่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลคูลาด	35
3.1	รายชื่อประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	46
4.1	จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายด้าน	56
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความพอประมาณ	57
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความมีเหตุผล	58
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	59
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความรู้	60
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความมีคุณธรรม	61
4.8	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบล คูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศ ต่างกัน	62
4.9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	63

ตารางที่	หน้า
4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	64
4.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	65
4.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	66
4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร	67
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	91
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	94

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	44

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยตกอยู่ในภาวะเดือดร้อน ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจและปัญหาสังคม ซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสังคมไทย จะให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจนทำให้คนทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ บางคนถึงกับสละจรรยาบรรณในวิชาชีพนำความรู้ความสามารถของตนไปแสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะเกิดกับคนอื่นในสังคมขอเพียงให้ตนเองได้รับประโยชน์สูงสุดก็พอ ทุกคนต้องการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดการแข่งขันกันเพื่อให้ได้เงินตรา โดยไม่จำกัดรูปแบบ เช่น การถือโงมรวมถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวง การดำเนินกิจกรรมนอกกฎหมาย (อารีย์ เชื้อเมืองพาน, 2551) ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยทำให้แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ถูกนำมาถว้ถึงในวงกว้างด้วยเป็นแนวทางการ ดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่เน้นการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ แต่จากการศึกษา ที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนจะรู้จักแต่คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังไม่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในหลักการ รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้ (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ, 2548) นอกจากนี้การนำเสนอของสื่อ ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในวิถีสังคมชนบทสำหรับในวิถีสังคมเมืองยังมีการนำเสนออยู่น้อยและ เป็นในลักษณะขององค์กรแบบพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ล้วนมีความสำคัญกับการพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะการพัฒนา ทางสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาชุมชน โดยจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของสมาชิกชุมชน เมื่อองค์กรสมาชิกชุมชน ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้วเกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้านเมื่อเป็นเช่นนี้เศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศก็จะเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ รวมถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงจะเป็นหลักคิดที่ทำให้เศรษฐกิจเน้นไปที่การยึดหลัก “การพึ่งตนเอง” ด้วยการมุ่งเน้นการผลิต พืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกถือเป็นการลดรายจ่ายภายใน ครัวเรือน และเมื่อเหลือจากการบริโภคจึงคำนึงถึงการค้าจากผลผลิตส่วนเกินที่เหลือจากการบริโภค และออกสู่ตลาดเป็นผลกำไรของเกษตรกรและในการพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐาน

ของความมีเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงแต่เพียงรายได้เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังรวมถึงการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549, น. 33 - 34) เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 เพื่อให้ประชาชนรอดพ้นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2555) โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแสดงให้เห็นถึงความพอเพียงความพอดีในความเป็นอยู่และการใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง ซึ่งหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2550, น. 254 - 258)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินให้เกิดผล ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดแนวทางพระราชดำริ โดยยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้หน่วยงานและองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนดังกล่าวนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งเป็นส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทย สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นั้น ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสียหายอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555, น. 2) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลางภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายใน โดยต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง และมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อความก้าวหน้าอย่างสมดุล ทำให้การขับเคลื่อนมีพลัง และเมื่อนำไปใช้ในการบริหารพัฒนาทุกระดับ สังคมไทยจะมีวิถีทางการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2552) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประชาชนได้ทุกกลุ่ม เพื่อให้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานความพอเพียงในทุกเรื่อง หากคนในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนไทยสามารถปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้จะทำให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และจะนำไปสู่การนำพาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ ได้

ตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 25,502 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 4,169 คน ประชาชนในหมู่บ้านประกอบอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร, ทำนา, ทำสวนปลูกผักไว้กิน และค้าขาย อาชีพรอง คือ รวมกลุ่มทอผ้า ทอเสื่อ แปรรูปสินค้าเกษตร จากข้อมูลเชิงลึกพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนหมู่บ้านสีสุก หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 5 ตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการน้อมนำศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ประชุมผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชน และประสานภาคีพัฒนาทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน และ รพ.สต.สีสุก เพื่อรวบรวมผลงานดีเด่น ตลอดจนร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนภายในหมู่บ้าน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2562 ผู้นำและชาวบ้านมีความพร้อมในการสร้างสรรค์ความดีงามด้วยการเป็นต้นแบบวิถีพอเพียงตามรอยพ่อ ร.9 แต่ภาพรวมในชุมชนอื่น ๆ ประชาชนยังมีปัญหาหนี้สินมีการแข่งขันกันเพื่อต้องการเงินมาใช้หนี้ และซื้อหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีปัญหาผลกระทบด้านสุขภาพจากการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรระบบนิเวศทางสิ่งแวดล้อมถูกทำลายมีปัญหาด้านการขาดทุนต่อเนื่องต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาลงทุนในภาคการเกษตร ประกอบกับการใช้เวลาว่างไปวประโยชน์เกิดปัญหาอบายมุขและแนวโน้มเยาวชนติดยาเสพติด มีอายุน้อยลง ซึ่งส่งผลทำให้นามาซึ่งปัญหาอื่น ๆ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนน้อยลง และลืมเลือน วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนขาดความสามัคคี ประชาชนขาดหลักในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลทำให้ชุมชนอ่อนแอในอนาคต (องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด, 2562) ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะแก้ได้ต้องเริ่มต้นที่คนในชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปส่งเสริมและพัฒนาในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีพ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมาก

1.3.2 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาพื้นที่ตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) อาชีพ
- 5) หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

1.4.2.2 ตัวแปรตาม คือ วิธีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ดังนี้

- 1) หลักความพอประมาณ
- 2) หลักความมีเหตุผล
- 3) การมีภูมิคุ้มกัน
- 4) หลักความรู้
- 5) หลักความมีคุณธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.4.3.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคูลาด จำนวน 3,466 คน

1.4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคูลาด จำนวน 359 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p. 727)

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน - 30 สิงหาคม 2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อใช้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจประการหนึ่ง เพื่อใช้เป็นหลักการในการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง ด้วยความตระหนักรู้ในความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

“การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร ประกอบไปด้วยความรู้ และคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตในชุมชน

“ความพอประมาณ” หมายถึง การดำเนินชีวิตเกี่ยวกับ การประเมินศักยภาพภายในและภายนอกของตน การไม่เบียดเบียนบุคคลอื่นมีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน มั่นคง มีความขยันหมั่นเพียรด้วยความสุจริตต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถของตน รวมถึงมีความพอดีทางด้านจิตใจ ซึ่งจะไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

“ความมีเหตุผล” หมายถึง การตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมายหลักศีลธรรม ซึ่งมีการพิจารณาจากสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

“การมีภูมิคุ้มกัน” หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่บุคคลจะสามารถรับมือต่อผลกระทบอันเกิดจากพลวัตในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นปรับตัว และฟื้นฟูด้วยความสามารถที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

“ความรู้” หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้ ดำเนินชีวิตโดยใช้ความรู้

“ความมีคุณธรรม” หมายถึง สิ่งที่บุคคลเห็นว่าดีงามมากมีประโยชน์มาก เช่น ความเอื้อเฟื้อ, ความอดทน, ความขยันขันแข็ง, ความซื่อสัตย์, ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการมีระเบียบวินัย เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อสนเทศที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน และขับเคลื่อนงานพัฒนาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบขึ้น ตลอดจนสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต
5. บริบททั่วไปของตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน

2.1.1 วิถีชีวิตชุมชนในภาพรวม

เวธกา เสวกรบุรี (2554, อ้างถึงใน พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, 2542, น. 50 - 51) กล่าวว่า วิถีชีวิตชุมชนเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม หมายถึง วัฒนธรรมในทางสังคมศาสตร์นั่นเอง ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น วัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด รวมทั้งเป้าหมายในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไร ฉะนั้นกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น การกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กัน ล้วนแล้ว แต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมสังคมหนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ดำเนินชีวิตเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมวิถีชีวิตจึงเป็นเสมือนเอกลักษณ์หรือตราประจำสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุ ดังนี้ (พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, 2542, น.53 - 54) ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันจะทำให้วิถีชีวิตแตกต่างกันไปในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกแห่งของโลกต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ ความเชื่อ ศาสนา

การปกครอง เศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนคบเพื่อนเหมือน ๆ กัน แต่รูปแบบของสิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นและค่านิยมของแต่ละสังคม

2.1.2 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกัน

วิชชุตา ให้เจริญ (2545) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกันทำให้พบปัญหาแตกต่างกัน เช่น มนุษย์ที่อยู่ในเขตหนาวต้องพบปัญหาต่างกับมนุษย์ที่อยู่ในเขตร้อนมนุษย์ที่อยู่บนภูเขาย่อมมีปัญหาดังจากมนุษย์ที่อยู่ในที่ลุ่มด้วยเหตุนี้แต่ละสังคมจึงต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบางกรณีจะพบว่ามนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันแต่มีวิถีชีวิตต่างกันที่เป็นเช่นนี้ อธิบายได้ว่าการที่วิถีชีวิตจะมีลักษณะอย่างไรนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมความคิดเห็นการมองโลกแล้วยังขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของแต่ละสังคมซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของวิถีชีวิตดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1. วิถีชีวิตของชุมชนเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชนที่พิจารณาได้จาก

1.1 บทบาทที่สมาชิกแสดงออกตามมาตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่เดียวกัน เปรียบเสมือนครูใหญ่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลูกชายของตนเรียนอยู่ และมีคุณแม่เป็นครูในสังกัด โรงเรียนนี้ด้วย

1.2 โครงสร้างและหน้าที่ของสมาชิกที่ย่อมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและระหว่างสถาบัน องค์กร และชุมชน ที่จะมีเป้าหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่เมื่อชุมชนใดมีผลประโยชน์เหลื่อมซ้อนกันในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบกันสถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบได้ถ้าปราศจากการประนีประนอมกัน และอาจส่งผลกระทบต่อการทำลายโครงสร้างและหน้าที่ของอีกชุมชนหนึ่งที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้

1.3 การกำหนดเงื่อนไขของความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ เพื่อน เครือข่าย คู่ค้าขาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ร่วมกัน หรือคู่แข่งกัน

1.4 กำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์ทางสังคมที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และกฎหมายที่มีบทบังคับ

1.5 มีการสร้างกลไกทางสังคม เป็น Law enforcement ที่มีพลังและอำนาจบังคับใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของตัวแทนของ สมาชิก สถาบัน องค์กร และชุมชน ทั้งประเภท Law Enforcement ที่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่มืงกว้างแตกต่างกันตามอำนาจที่หนุนหลังกลไกนั้น ๆ ทั้งอำนาจที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นทางการหรืออำนาจที่นอกเหนือการควบคุมทางธรรมชาติ (Super Natural Power) เนื้อหาแห่งวิถีชีวิตของแต่ละ

ชุมชนย่อมแตกต่างกันแต่ที่เหมือนกัน คือ การทำหน้าที่ของกลไกทางสังคมที่แฝงไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ที่พัฒนาขึ้นเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติส่วนข้อห้าม (Taboo) และกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ ก็กลายเป็นบรรทัดฐาน (Norms) ที่ถ่ายทอดเรียนรู้สืบต่อกันมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทานปรัมปรา การละเล่น ละคร เพลงพื้นบ้าน ลีเก ซอ จ้อย(ออกเสียงทางภาคเหนือเป็น จ้อย) ลำตัด จั้ว และอาจมี สัญลักษณ์แทนตัวอักษรแต่สะท้อนความเชื่อหรือข้อห้ามได้ชัดเจน โดยอาจอาศัยความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเหนือธรรมชาติมาเป็นกลไกในการควบคุมความประพฤติชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ระดับชุมชน มักเรียกกันว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจจำแนกได้หลายสาขาตามประเภทขององค์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาขององค์ความรู้ คือ ความเป็นธรรมชาติ หรือธรรมชาติวิทยา เพียงแต่นักวิชาการมาคิดแยกย่อยเป็นสาขาต่าง ๆ สาขาหลัก ๆ ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการแยกแยะองค์ความรู้ย่อยเหล่านี้ ออกเป็นเฉพาะด้าน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาจจำแนกเป็นของคน พืช สัตว์ ถ้าพิจารณาจากคน ได้แก่ สาขาทางการแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เส้นผม ประสาท ลงไปถึงเส้นท่อน้ำได้แต่สาขาใดจะสำคัญกว่ากันนั้น ย่อมขึ้นกับบริบทและมิติที่พิจารณากัน อย่างไรก็ตามทุกองค์ความรู้ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งวิถีชุมชนต้องพึ่งพาความเชื่อมโยงเหล่านี้ด้วยความเข้าใจที่ปราศจากความเขินอายแต่เอื้ออาทรกัน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

2.2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541, น. 20) ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคนด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมเหมาะสมกว่าเดิมทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการแรงจูงใจ หรือเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ การพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเพื่อให้ตนเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคมเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตลอดจนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างสันติสุขของตน

วิเชียร แก่นไร่ (2542, น. 10) กล่าวว่า iva การพัฒนาตนเอง หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ และการปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญ ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจ

วิภาพร มาพบสุข (2543, น. 113) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลแต่ละคนใช้ความพยายามในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านความสามารถและสติปัญญา และด้านการมีมารยาทในสังคมของตนให้ดีขึ้น อันจะนำมาซึ่งความผาสุกและการสร้างมิตรภาพที่ดีให้เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลระดับสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า ความหมายของการพัฒนาตนเอง คือ การที่บุคคลเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยการแสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

เพ็ญศิริ จารุจินดา (2539, น. 1) กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรมีประโยชน์ต่อหน่วยงาน ดังนี้ ช่วยทำให้ระบบการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมีการติดต่อประสานงานช่วยกระตุ้นความสนใจในการทำงานมีจิตใจรักงาน ได้ผลงานมากขึ้นทำให้เกิดความประหยัด ลดความสิ้นเปลืองของวัสดุ ความผิดพลาดน้อยลง ลดเวลาในการทำงาน ช่วยแบ่งเบาภาระการทำงานของผู้บังคับบัญชา กระตุ้นเตือนผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานเพื่อความก้าวหน้าในการทำงานต่อตนเอง

เปรมฤดี กิ่งแสง (2553, น. 16) ได้กล่าวถึง ความสำคัญในการพัฒนาตนเองไว้ว่า การพัฒนาตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เพราะการพัฒนาตนเองจะช่วยให้บุคคลยอมรับในสภาพความเป็นจริงของตนเอง รู้จักจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง เพื่อพร้อมที่จะปรับตัวไปสู่ทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้คนทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นด้วยการพัฒนาตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขสามารถเป็นที่พึ่งให้กับตนเอง รวมทั้งการพัฒนาตนเองเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กรไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออนาคต

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าความสำคัญของการพัฒนาตนเองจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและหน่วยงาน เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่อตนเอง

2.2.3 กระบวนการในการพัฒนาตนเอง

จักรพงษ์ ไชยวงศ์ (2550, น. 14 - 15) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาตนเองเป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้ความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ โดยสรุปเป็นลำดับขั้นตอน ไว้ดังนี้

1. การสำรวจตนเอง เพื่อจะได้รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติที่ดีหรือไม่อย่างไร เมื่อทราบว่าคุณสมบัติเป็นอย่างไรแล้วก็ปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น เพื่อจะได้มีชีวิตที่สมหวัง ต่อไป
2. การปลูกฝังคุณสมบัติที่ดีงามเป็นการนำเอาคุณสมบัติของบุคคลสำคัญของโลกมาเป็นแบบอย่าง เพราะบุคคลสำคัญเหล่านี้เป็นผู้ทำงาน ได้สำเร็จและสร้างความคิดต่าง ๆ เหลือไว้ให้เห็นคุณสมบัตินี้ของบุคคลส่วนใหญ่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่สามารถปลูกสร้างขึ้นในตัวบุคคล
3. การปลูกใจตนเองมีความสำคัญมาก เพราะถ้าคนมีกำลังใจไม่ดีก็ยังไม่มีความรู้สึกท้อแท้ ไม่อยากคิด ไม่อยากทำ ก็จะทำงาน ไม่ประสบความสำเร็จ การที่ปลูกใจตนเองให้เข้มแข็ง มุ่งมั่นรวมทั้งทำให้ดำเนินการบรรลุเป้าหมายของชีวิตที่กำหนดไว้
4. การส่งเสริมตนเอง หมายถึง การสร้างกำลังใจให้ดี สร้างกำลังใจให้เข้มแข็ง และสร้างกำลังความคิดของตนให้กล้าเลิศ การเสริมสร้างกำลังใจ ใจให้เข้มแข็ง และการเสริมสร้างกำลังความคิดให้ดีขึ้นว่ามีความสำคัญมากในการส่งเสริมตนเอง
5. การดำเนินการพัฒนาตนเอง เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ซึ่งควรกระทำ ดังนี้ คือ ประการที่หนึ่ง การหาความรู้เพิ่มเติม ประการที่สอง การเพิ่มความสามารถและประสบการณ์อาจกระทำได้ ประการที่สาม การสร้างนิสัยที่ดี ประการที่สี่ การสร้างทัศนคติที่ดี ประการที่ห้า การสร้างบุคลิกภาพเหมาะสมเพื่อสร้างความศรัทธา ประการที่หก การสร้างสัมพันธ์ที่ดี
6. การประเมินผลเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการพัฒนาตนเองตามที่บุคคลได้ตั้งเป้าหมายไว้ดำเนินการไปได้ผลมากน้อยเพียงไรจำเป็นต้องอาศัยการวัดผล ประเมินผล

เปรมฤดี กิ่งแสง (2553, น. 20) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาตนเองเป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองตามความต้องการของตน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ และถือเป็นกระบวนการที่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาตามความต้องการสำหรับบุคคลที่ทำงานมาหนักมักจะขาดสิ่งนี้ไป เพราะอาจทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบนั้นนานจนเกิดความชำนาญและไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความผิดพลาดหรือขาดประสิทธิภาพของงาน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน

จึงสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ โดยการเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น

2.2.4 ขั้นตอนการพัฒนาตนเอง

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544, น. 108 - 109) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนาตนเอง คือ การบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาตนเอง โดยเสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองที่ประยุกต์จากหลักการศึกษาความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์ 7 ขั้น ดังนี้

1. สำรวจพิจารณาตนเอง
2. วิเคราะห์ จุดเด่น - จุดบกพร่อง
3. กำหนดปัญหาและพฤติกรรมเป้าหมาย
4. รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน
5. เลือกเทคนิควิธีและวางแผน
6. ทดลองปรับปรุงพัฒนา
7. ประเมินผลและขยายผลการพัฒนา

วัชร ชันชนตร (2554, น. 18) กล่าวว่า ขั้นตอนที่กำหนดในการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงานจะต้องประกอบไปด้วย

1. การประเมินตนเอง จะช่วยให้บุคคลนั้น ได้มีการตระหนักถึงตนเองในแง่ที่เป็นจริงมากขึ้นก่อนที่จะกำหนดแผนงานพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพของตน
2. การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในขั้นนี้ คือ การต้องรู้จักค้นคว้า แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่และที่เป็น โอกาสในปัจจุบัน ซึ่งสามารถช่วยให้เรามองเห็นจากจุดของคนที่จะมีทิศทางเติบโตไปในทิศทางใดบ้าง
3. การกำหนดเป้าหมาย ภายหลังจากที่ได้เก็บข้อมูลและได้ประเมินถึง โอกาสต่าง ๆ ในความก้าวหน้าแล้ว ก็ควรได้มีการกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในอาชีพของตนเองเอาไว้
4. การวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพ และการดำเนินการตามแผนหลังจากที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายแล้วขั้นตอนต่อไป ก็คือ การวางแผนที่จะให้มีทางสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีการดำเนินการตามแผนและมีการตรวจสอบความสำเร็จเป็นลำดับขั้นจนถึงเป้าหมายที่ต้องการ

จากขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง พอสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองต้องเริ่มจากการสำรวจตนเองก่อน เพื่อให้ทราบจุดบกพร่องของตนเองแล้วจึงกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการพัฒนาตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนและติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสหนึ่งในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 17) “ให้พอเพียงนี้ ก็หมายความว่า มีกินอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอแม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็คือความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียงพอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง”

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 46 - 53) กล่าวว่า การอยู่อย่างพอเพียงตามการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำ โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดี ๆ ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่รีบร้อนเกินไป ไม่ช้าเกินไป และไม่โดดเด่นเกินไป
2. ความมีเหตุผล คือ ทุกอย่างต้องมีที่มาที่ไปอธิบายได้ การส่งเสริมกันไปในทางที่ดี สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม คือ ความเป็นเหตุเป็นผลเพราะสิ่งนี้ทำให้เกิดทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นตามเหตุผลปัจจัย
3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี จะต้องปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดความเสี่ยงที่ไม่ควรจะเป็น เช่น เกิดความเสี่ยงเพราะมีความโลภมากเกินไป
4. ความรอบรู้ ต้องมีความรอบคอบ มีการใช้ความรู้ใช้วิทยาการด้วยความระมัดระวัง มีการจัดองค์ความรู้ที่ดี ดำเนินการอย่างรอบคอบ ครบถ้วนรอบด้าน ครบทุกมิติ
5. คุณธรรมความดี เป็นพื้นฐานของความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ สุจริต มานะ และพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แสวงสุริย์ ทศนพุนชัย (2550, น. 128) กล่าวถึง การดำเนินชีวิตตามแนวทางความเป็นอยู่อย่างพอเพียงว่า ประกอบด้วย ความพอประมาณ หมายถึง การใช้หลักการเดินทางสายกลาง (มัชฌิมา) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง พอมีพอกิน พอมีพอใช้ ทำอะไรพอประมาณ ไม่น้อยเกินไป หรือมากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ตรวจสอบสุขภาพของตนก่อนแล้วค่อยพัฒนา ข้อสำคัญอย่าทำเกินความพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง จะตัดสินใจทำอะไรต้องเป็นไป

อย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น อย่างรอบคอบ อย่างตื่นตัวทำไปเพราะต้องการตามกระแสและภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง ทำอะไร ให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีตลอดเวลาเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผลกระทบ หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล และตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม

อภิรักษ์ พันธเสน (2550, น. 53) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และได้อธิบายความหมายอย่างชัดเจนไว้ในปี 2541 ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับ ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบ ไต ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอน และ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐาน จิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และ นักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลพร้อม ต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ณัฐพงษ์ ทองภักดี (2551, น. 17) ให้ความหมายว่า ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง หากขาดองค์ประกอบใด ก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

1. ความพอประมาณ (Moderation) มีสองนัย คือ ความพอดีไม่สุดโต่ง และการยืนได้ บนขาของตนเอง (Self-Reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับ ที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองเป็นสิ่งที่ทำให้เราทำอะไรเต็มตามศักยภาพไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เพื่อเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ต่าง ๆ ที่มีความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องมิตตรอบรู้คิดถึงระยะยาว ต้องมีเป้าหมายและวิธีการ ที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องเป็น การมองระยะยาว ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำและความเสี่ยงจะทำให้มีความพอประมาณ

ทั้งในปัจจุบันและอนาคตความสำคัญของการมีเหตุผลอาจพิจารณาจากพระราชดำรัสนี้ “ทุกคนจำเป็นต้องหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของตนให้รอบคอบอยู่เสมอ ระวังทำการทุกอย่างด้วยเหตุผล ด้วยความมีสติ และด้วยความรู้ตัว เพื่อเอาชนะความชั่วร้ายทั้งมวลให้ได้โดยตลอด และสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่แท้จริงทั้งในการทำงานและการครองชีวิต” พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13 กรกฎาคม 2516

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร (Self-Immunity) พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสภาวะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกได้ว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันแต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการมีภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงถึงจะมีเหตุการณ์ที่แย่มากที่สุดก็รับมือได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 27) ได้ให้ความหมายของการอยู่อย่างพอเพียง คำว่า อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุมาลี สิงห์เกิด (2553, น. 4) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความพอเพียงอย่างมีเหตุมีผลในการดำเนินชีวิต ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ มีความประหยัด อดออม รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ตามกระแสของวัตถุนิยม สามารถทำการใด ๆ ได้สำเร็จตามเป้าประสงค์ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมือจากบุคคลอื่น

สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ (2555, น. 345 - 346) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2541 ทรงมีพระราชดำรัสเพื่อขยายความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่า “คือ คำว่า พอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด - อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ - มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภ อย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจมีมากอาจมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง”

รุ่งนภา นักร้อง (2556, น. 24) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ คือ รู้จักประมาณตน มีความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป ความมีเหตุผล คือ รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจและมีภูมิคุ้มกัน คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล โดยใช้ความรู้รอบคอบระมัดระวัง และมีคุณธรรม จริยธรรม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง ความพอดีในความต้องการที่อยู่ในกรอบของความไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประกอบด้วย ความพอประมาณ (Moderation) ความมีเหตุผล (Reasonableness) มีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร (Self - Immunity) ประกอบไปด้วยคุณธรรม และความรู้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

2.3.2 ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2551, น. 11) พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2543 “ทั้งหมดที่พูดอย่างนี้ ก็คือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย้าแล้วย้าอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า SUFFICIENCY ECONOMY ใครต่อใครก็ต่อว่า ว่าไม่มี SUFFICIENCY ECONOMY แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้หมายความว่า ประหยัดแต่ไม่ใช่ซีเหี่ยว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผลจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียง”

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550, น. 6) ได้สรุปว่า เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานต่อปวงชนชาวไทย เป็นแนวทางที่เน้นการบูรณาการในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเป็นไทย เนื้อแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือ ความพอประมาณ ที่ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นความมีปัญญา มีเหตุมีผล ซึ่งทำให้ไม่ขาดสติ มีความรอบรู้ รอบคอบ และรู้จักสามัคคี ซึ่งเกิดจากความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรต่อกัน อันเกิดผลในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, น. 4) ได้ประมวลและกลั่นกรอง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และได้อัญเชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนา

เศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ปราณี เข็มวงษ์ (2553, น. 13 - 14) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งตนเองให้มากที่สุด มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทอดทิ้งกัน รักและเอื้ออาทรต่อกัน มีเหตุผลในการคิด การตัดสินใจ ทำทุกอย่างเท่าที่สามารถทำได้ ไม่ทำเกินกำลังความสามารถหรือโลกมาก สามารถเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มั่นคงตั้งอยู่บนฐานวัฒนธรรมพอเพียงและสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ได้ด้วยการพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน มีจิตสำนึกต่อตนเอง และสังคมโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

มณีนรัตน์ ทรัพย์ทอง (2554, น. 13) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทย และทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

รุ่งนภา นกกล้า (2556, น. 22) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนด้วยการพึ่งตนเอง และมีจิตสำนึก ประกอบด้วย คุณธรรมตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อใช้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจประการหนึ่ง เพื่อใช้เป็นหลักการในการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง ด้วยความตระหนักรู้ในความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

2.3.3 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 7 - 9) “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรียานุช พิบูลสรวุฑ (2551, น. 4 - 8) กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผนที่จะดำเนินการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ 1) สอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ 2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ 3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ โดยขณะนี้ได้เชื่อมโยงสาระของหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีจุดเน้น และความยากง่ายแตกต่างกันไปตามลำดับในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) เน้นให้นักเรียนใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเองและรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์รายรับ - รายจ่ายของตนเอง สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่าของเงินทองจะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6) ฝึกให้นักเรียนรู้จักประยุกต์หลักความพอเพียงในโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับ โรงเรียนและชุมชนใกล้ตัว โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในด้าน วัตถุ, เศรษฐกิจ, สิ่งแวดล้อม, ภูมิปัญญา, วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) เน้นให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้ตัว เห็นคุณค่าของการใช้หลักของการพอเพียงในการพัฒนาชุมชนและสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6) จะเน้นการสอนเพื่อเตรียมให้นักเรียนเป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม และประเทศชาติได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

มณีนรดี ทรัพย์ทอง (2554, น. 53) กล่าวว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้จัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกฝังให้นักเรียนและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษ์ณ์ความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และมีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

2.3.4 หลักการและแนวทางการอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

อุดมพร อมรรธรรม (2549, น. 26 - 28) ได้กล่าวถึง การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หรืออาจเรียกว่า เศรษฐกิจสมดุล เพราะเป็นการนำชีวิตกลับสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ประการ ดังนี้

1. ครอบครัวพอเพียง ทุกครอบครัวมีความพอเพียงเข้าใจสภาพ สถานภาพของตนเอง ตระหนักในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ประชาชนจะมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างเครือข่ายทางอาชีพ

2. จิตใจพอเพียง รักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รู้จักใจเขาใจเรา

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง รู้จักการใช้ธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ใช้อย่างถูกวิธีเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง เป็นการรวมกลุ่มกันภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนให้การยอมรับ ร่วมแก้ปัญหา เช่น ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม และอื่น ๆ

5. ปัญญาพอเพียง สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข สังคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง ใช้ชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตแบบไทย พึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิตทางการเกษตร อาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนเอื้อต่อการดำรงชีพ และการประกอบอาชีพ เช่น ทำสวนพืชผัก, สวนผลไม้, ปศุสัตว์ และอื่น ๆ

7. มีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงเกิดความสมดุลด้านรายจ่าย - รายรับ ระดับความต้องการสอดคล้องกับสภาพปัญหาของครอบครัวก็จะเกิดความเป็นปกติ มั่นคงและยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 19, ก)

ได้ให้ความหมาย ความพอเพียงแต่ละด้าน ดังนี้

1. ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิต โดยรู้จักการใช้จ่ายเงินของตนเอง สร้างประโยชน์ และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับอัตภาพของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ความจำเป็นรวมทั้งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีการออมเงิน และรู้จักใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า

2. ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดความสุขสงบ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ มีความเสียสละ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

3. ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิต โดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักเลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งฟื้นฟูดูแลแหล่งเสื่อมโทรม หรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้กลับสู่สภาวะสมดุล และเกิดความยั่งยืน

4. ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิต โดยเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย รู้จักประวัติศาสตร์และความเป็นมาของตนเองของครอบครัวของสังคมไทย และของประเทศ รู้ที่มาที่ไปเหตุของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะ และเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะ และเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เจามาสู่ตนเห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้มีจุดยืนในชีวิตมีความแข็งแกร่ง ในความเป็นไทยเข้าใจในความเป็นสากล และสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 35, ข) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่ามีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและสามารถพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

อภิชัย พันธเสน (2550, น. 57 - 58) ได้กล่าวว่า หลักแนวคิดของการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนในทุกระดับจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550, น. 4 - 5) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงริเริ่มให้คำไว้สามคำเป็นหลัก 3 ประการ และเงื่อนไขประกอบ 2 ประการ เป็นแนวทางของการพัฒนาประเทศ และจะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรใด ๆ ก็ได้ดังนี้

ประการที่ 1 ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางอย่าใช้กิเลสตัณหาเป็นเครื่องนำทางอย่าทำตามกระแสต้องมีความกล้าหาญเพียงพอที่จะเลือกหนทางว่าประเทศไทยต้องการจะพัฒนาไปทางไหน ไม่จำเป็นต้องตามกระแสโลกาภิวัตน์ปัญญาให้มั่นคง

ประการที่ 2 ทำอะไรพอประมาณ การพอประมาณ คือ ตรวจสอบศักยภาพของตนเองก่อนว่ามีจุดแข็งตรงไหนฐานของตนเองอยู่ตรงไหน การจะพัฒนาอะไรต้องดูจากศักยภาพแต่ละเรื่องว่าอยู่ที่ไหน เรามีขีดความสามารถควบคุมได้หรือไม่ และขีดเส้นทางสายกลาง ความพอดี สมดุล

ประการที่ 3 ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันตลอดเวลา เพราะไม่รู้พรุ่งนี้จะมีอะไรเกิดขึ้นปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้การวางแผนพัฒนาทำได้ยากมีปัจจัยความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีวิสัยทัศน์แล้วเดินไปสู่จุดนั้น การทำอะไรต้องมีภูมิคุ้มกันอีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารความเสี่ยงนั่นเอง

หลัก 3 ประการ ดังกล่าว ต้องมีเงื่อนไขรองรับที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) คนต้องดี มีจริยธรรม คุณธรรม และมีธรรมาภิบาล 2) ดำเนินชีวิตด้วยความรอบรู้รอบคอบ

ทั้งนี้ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. คุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน และความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่ ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานว่า “คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่สี่ประการ ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง”

จिरายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสราวุธ (2552, น. 17 - 33) ได้อธิบายหลักแนวคิดสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป และไม่สุดโต่งพอเหมาะ พอดีต่อความจำเป็น พอควรกับอัตรา และไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้องความเป็นจริงตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และส่วนรวมอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัว และรับมือได้อย่างทันที่

4. เงื่อนไขความรู้ คือ ฝึกตนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านและมีวิธีการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ

5. เงื่อนไขคุณธรรมคือต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน

และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้าน วัตถุประสงค์ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม คือ ไม่แยกส่วนแต่เชื่อมโยง สัมพันธ์กัน อย่างเป็นเหตุเป็นผล

จิราภรณ์ สุภิสงห์ (2553, น. 15 - 16) ได้สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่ามีหลักพิจารณา อยู่ด้วยกัน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทาง ที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 เหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

3.4 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบ ด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

3.5 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนัก ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและสามารถพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

5. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง คือ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้อย่างหลากหลายรวมทั้ง เพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่

การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน 4 ด้าน ควบคู่กันไป คือ เชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาวิชาการและศึกษาวิจัยสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

6. การปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ของการแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ฝ่าฝืนความรู้อำนาจให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น และสร้างตนเองให้มั่นคงจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไปสร้างความคิดให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น รู้จักใช้อย่างพอประมาณ การจะทำอะไรต้องดูศักยภาพของตัวเอง การบริโภคอย่างพอเพียง

มนตรีรัตน์ วรรณทอง (2554, น. 14) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง กรอบแนวคิดที่รู้จักทั่วไป คือ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” มุ่งองค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล มั่นคง ยั่งยืน และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

สรุปได้ว่า หลักการและแนวคิดในการอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรอบรู้ และความมีคุณธรรม โดยมีความยึดโยงให้ตระหนักรู้ ด้วยสติปัญญาในการดำเนินชีวิตด้วยความไม่เบียดเบียน มีความพอดี พอเหมาะ พอควร สมดุล สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์ อย่างเป็นเหตุเป็นผลกับองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ, ด้านสังคม, สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม สร้างค่านิยมที่ดีงาม และรู้รักความเป็นไทย

2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต ไว้ดังนี้

สัญญา เคนาภูมิ (2557, น. 1 - 2) ได้กล่าวถึง การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า แนวคิดประชาธิปไตยและเศรษฐกิจพอเพียงมีประเด็นที่เหมือนกัน คือ อุดมการณ์อย่างมีปัญญา การดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้อง ประกอบด้วย ความรู้ และคุณธรรม เข้าไปกำกับถึงจะไปได้ด้วยดี เฉกเช่นเดียวกันกับอุดมการณ์แห่งประชาธิปไตยต้องเป็นประชาธิปไตยที่มีปัญญาอุดมการณ์แห่งปัญญามีโช่อุดมการณ์บ้าคลั่งขาคลิตไ้ปัญญาท้ังสองแนวคิดในทางหลักการันั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วย จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. หลักความพอประมาณ
2. หลักความมีเหตุผล
3. การมีภูมิคุ้มกัน
4. หลักความรู้
5. หลักความมีคุณธรรม

ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง และสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้ อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ชื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกันแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.4.1 หลักความพอประมาณ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง ความพอประมาณ ไว้ดังนี้

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2551, น. 151 - 152) กล่าวถึง ความพอประมาณ คือ การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม พอประมาณของแต่ละคนในแต่ละช่วงเวลาที่ต่างกัน อย่างเช่น บางคนในบางวันทานข้าวจานเดียวอ้อมแต่บางวันก็ไม่อ้อมต้องสองจานถึงจะอ้อมแล้วแต่เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงขณะเวลานั้น ๆ ความพอประมาณสามารถพิจารณาได้จาก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน พอเหมาะกับความชอบ ศักยภาพและความสามารถของแต่ละคนได้หรือไม่ และปัจจัยภายนอก คือ พอประมาณกับภูมิสังคม สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ในแต่ละขณะหรือไม่

ปราณี เข็มวงษ์ (2553, น. 16) กล่าวว่า ความพอประมาณ หมายถึงความไม่โลภ ไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น รู้จักประมาณในการบริโภคการใช้จ่าย รู้จักความพอดีในการพูด การปฏิบัติ การพักผ่อน การออกกำลังกาย และการสนุกสนาน ร่าเริงพอเหมาะกับความจำเป็นไม่สุดโต่ง

สุมาลี สิงห์เกิด (2553, น. 16) สรุปความหมาย ของความพอประมาณ หมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ โดยคุณปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน พอประมาณกับความชอบของคุณศักยภาพของคุณและทรัพยากรที่มีอยู่ของคุณ ปัจจัยภายนอก คือ ความพอประมาณกับภูมิสังคม สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ในแต่ละขณะในหลักสัปปุริสธรรม 7 สอนไว้ว่า จะสร้างความพอดีให้เกิดขึ้นได้จะต้องรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ความพอประมาณจึงครอบคลุมความพอเหมาะพอควรกับทุก ๆ เรื่อง

รุ่งนภา นักร้อง (2556, น. 32) สรุปความหมายของความพอประมาณ หมายถึงความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่น้อยเกินไป ทั้งทางด้านการผลิต การบริโภค การใช้จ่าย การศึกษาเล่าเรียน และการกระทำใด ๆ ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น การรู้จักกำลัง และขอบเขตความสามารถของตนเอง รวมถึงมีความพอดีทางด้านจิตใจ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินชีวิตเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพภายในและภายนอกของตน การไม่เบียดเบียนบุคคลอื่นมีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน มั่นคง มีความขยันหมั่นเพียรด้วยความสุจริตต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม รู้จักกำลัง

และขอบเขตความสามารถของตน รวมถึงมีความพอดีทางด้านจิตใจซึ่งจะไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

2.4.2 หลักความมีเหตุผล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความมีเหตุผลไว้ดังนี้

สุภาคย์ อินทองคง (2549, น. 15) ได้กล่าวถึง ความมีเหตุผล หมายถึง การคิด การพูด และการกระทำบนฐานของความรู้ที่มาและที่ไปของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร มีเหตุผลปัจจัยอะไรเป็นตัวก่อให้เกิดจะหลุดออกจากเหตุผลนั้นได้ โดยอาศัยช่องทางใด และจะใช้วิธีใด การรู้เหตุผลที่ว่าจะช่วยให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จมากขึ้น

ปริญานุช พิบูลสรารุช (2550, น. 12) ได้กล่าวถึง ความมีเหตุผล ว่าเป็นลักษณะของความไม่ประมาท รอบรู้ และมีสติ รู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ รู้จักการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลมีความจำเป็น ไม่ใช่สิ่งของเกินฐานะ ตลอดจนใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด

ปราณี เข็มวงษ์ (2553, น. 18) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีเหตุผล หมายถึง การแสดงออกถึงการตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และหลักความจำเป็นในการดำเนินชีวิตเมื่อพิจารณาจากเหตุที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคตด้วยความรอบคอบ

สุมาลี สิงห์เกิด (2553, น. 16) ได้กล่าวถึง ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลถูกต้องตามความเป็นจริงและหลักวิชา โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมายหลักศีลธรรม ซึ่งมีการพิจารณาจากสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

2.4.3 การมีภูมิคุ้มกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการมีภูมิคุ้มกันไว้ดังนี้

อภิชัย พันธเสน (2550, น. 30) ได้กล่าวว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การทำให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ในลักษณะไม่เสี่ยงมากจนเกินไปทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นที่ไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้ หรือหากได้รับผลกระทบ ก็จะสามารถฟื้นตัวได้ในเวลารวดเร็วพอสมควร โดยที่การจะมีภูมิคุ้มกันที่ได้นั้นจำเป็นจะต้องมาจากการพึ่งตัวเอง เป็นส่วนใหญ่

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีภูมิคุ้มกันนั้น หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่บุคคลจะสามารถรับมือต่อผลกระทบอันเกิดจากพลวัตในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นปรับตัวและฟื้นฟูด้วยความสามารถที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

2.4.4 หลักความรู้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจ ไว้ดังนี้

อุดมพร อมรธรรม (2537, น. 10) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า “พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวาง คำว่า พอ ก็คือ เพียงพอ เพียงนี้ก็พอทำอะไรก็พอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่นต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียงทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ความพอเพียงในความคิด ก็คือ แสดงความคิดเห็นของตัวเอง เบะปล่อยให้คนอื่นพูดบ้าง และมาพิจารณาว่าที่เขาพูดกับเราอันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกัน ก็เป็นการทะเลาะกัน ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณ และความมีเหตุผล

ศรีศักร วัลลิโภดม (2543, น. 4) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม สามารถควบคุมทั้งปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม หากเศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้เต็มพื้นที่ของประเทศไทยจะสามารถฟื้นฟูสังคมและธรรมชาติไปพร้อมกัน และมีความเห็นว่า เศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีความไม่พอเพียง จึงทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องซึ่งไปกระทบกับการดำรงชีวิตของชาวบ้านจนทำให้เกิดความขัดแย้งและเกิดการต่อสู้ และความรุนแรงตามมา

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ (2546, น. 31 - 45) “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาท - สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ถวัลย์ มาศจรัส (2550, น. 38 - 39) ได้กล่าวไว้ว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการ มีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้านความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สุเมธ ตันติเวชกุล (2551, น. 24) ได้ให้ความหมาย ของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self - Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพ และฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจ ที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้”

สมพจน์ วรรณนุช (2551, น. 15) กล่าวถึง หลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเริ่มต้นจากภายในและเกิดจากปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภายในครัวเรือนชุมชน ภายในประเทศเป็นหลัก และให้วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างรากฐานมั่นคง ทางเศรษฐกิจ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองให้สำคัญกับการผลิตและการบริโภคภายในชุมชนภายในประเทศลดขั้นตอนการตลาดและการเงินทำให้วางแผนการผลิต ได้พอเหมาะใช้หลักพอประมาณไม่ทำให้มีการผลิตมากเกินไปจนเหลือใช้เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร ธรรมชาติ มีระบบการจัดการอย่างมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการพัฒนาเริ่มจากภายในให้มีความเข้มแข็ง ไม่พึ่งพาจากภายนอกการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเกิด จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิต การมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดู

อุมตนเอง โดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ สามารถควบคุมได้นอกจากนั้น ยังต้องสร้างจิตสำนึกให้มีคุณธรรมให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญคำนึงสิ่งแวดล้อม และเพิ่ม ความรู้เน้นการลงทุนที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนมากขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า หลักความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้ ดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้

2.4.5 หลักความมีคุณธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง ความมีคุณธรรม ไว้ดังนี้

พินิจ รัตนกุล (2515, น. 1) กล่าวว่า คุณธรรมโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง คุณสมบัติ ที่มีค่าพิเศษ ผู้มีคุณธรรมถือว่าเป็นคนดี

กิริติ บุญเจือ (2519, น. 82) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติดี อย่างไม่อย่างหนึ่งตรงกันข้ามกับกิเลส ซึ่งได้แก่ ความเคยชินในการประพฤติผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์ (2523, น. 12) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นคุณสมบัติของบุคคล ซึ่งทำให้ผู้มีคุณธรรมรู้จักแสวงหาความงามความดี และทำให้เขาบรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันดีเลิศ ทั้งในด้าน ความประพฤติทั่วไป หรือขอบเขตจำกัดแห่งความประพฤติที่ดี

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524, น. 10) อธิบายว่า คุณธรรม หมายถึง ความงาม ความดี ของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการทำความดี หรือเป็น พฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ความความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความ ยุติธรรม ความรักเด็ก และรักเพื่อนมนุษย์ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) (2529, น. 90) ซึ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่สังคมไทย และสังคมโลกให้ความเคารพเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในพระธรรมวินัยอย่างยิ่ง ได้อธิบายคำว่า คุณธรรม ว่าหมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีเป็นที่ตั้ง หรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพ หรือ สันติสุข คุณธรรมเป็นส่วนที่ต้องอบรมโดยเฉพาะ หรือให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับที่ต้องการ

ประภาศรี สีหอำไพ (2531, น. 21) กล่าวว่า คุณธรรม คือ หลักธรรมจริยาที่สร้าง ความรู้สึกรักชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยม ไปด้วยความสุขความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่องในขณะที่ กระทำความชั่ว ย่อมนำความเจ็บปวดมาให้การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม ความเข้าใจในเรื่องการกระทำดีมีคุณธรรมเป็นเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียน

ไม่ลัทธิ โหมย และไม่ประพฤตินิยามเป็นต้น สภาพการณ์ของการกระทำความดี คือ ความเหมาะสม ความควรต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วยหลักธรรมจริยาที่สามารถจำแนกความถูกต้อง สามารถสั่งสอนอบรมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีสติสัมปชัญญะ รับผิดชอบชั่วดีตามทำนองคลองธรรม มีจิตใจ ลักษณะนิสัย หรือความตั้งใจที่ดียิ่ง

ลัดดา เสนาวงษ์ (2532, น. 59) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ ความดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคน และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น ความยุติธรรม, ความซื่อสัตย์, ความมีเหตุผล, ความรับผิดชอบ, ความเสียสละ และความเมตตากรุณา เป็นต้น นอกจากปราชญ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นนักการศึกษา นักปรัชญาฯลฯ ที่ได้กล่าวถึงความหมายของคุณธรรมแล้ว ในวงการศาสนา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องของคุณธรรมโดยตรง มีพระภิกษุที่กล่าวแสดงถึงความหมายของคุณธรรมเอาไว้ เช่น

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2538, น. 34) ซึ่งเป็นพระภิกษุอีกรูปหนึ่งที่ตั้งคมทั่วไปให้ความเคารพยกย่อง และยอมรับในความรู้ความสามารถ ได้อธิบายความหมายของคุณธรรมไว้อย่างย่อ ๆ ในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณงามความดีสภาพที่เกื้อกูล

บุญมี แทนแก้ว (2539, น. 45) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี เป็นสภาวะจิตใจที่มั่นคง ซึ่งแสดงตัวออกมาในรูปการกระทำที่มุ่งใจ และอยู่ในทางสายกลาง ความรู้กับคุณธรรมแยกกัน ไม่ออกแต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, น. 253) อธิบายว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี ซึ่งมีสอดคล้องกับคำกล่าวของ มานิต มานิตเจริญ (2519, น. 218) ที่ได้อธิบายว่า คุณธรรม หมายถึง ความงาม ความดี หรือธรรมแห่งความดี

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2554, น. 123) กล่าวว่า คุณธรรมที่แท้จริง หมายถึง การกระทำอันถูกต้อง ซึ่งเกิดจากความเข้าใจคุณค่าอันแท้จริงด้วยปัญญา คุณธรรมทางปรัชญาต้องอาศัยปัญญาและความเข้าใจในหลักแห่งคุณธรรมนั้น คุณธรรมทางสังคม คือ การกระทำอันถูกต้องที่มาจากพื้นฐานอย่างอื่น เช่น ขนบธรรมเนียม, นิสัย, ประเพณี, ความรู้สึกในทางดี, ความโอบอ้อมอารี, ความดีตามสัญชาตญาณ, ทำถูกเพราะคนอื่นทำ และทำเพราะเป็นประเพณี อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดทางคุณธรรมของเพลโตนั้น ได้แบ่งคุณธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) คุณธรรมของสังคม คือ คุณธรรมบางส่วนที่เรานำไปใช้ในชีวิตทางสังคม เช่น ความยุติธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรัก ความเคารพบูชา การมีวาจาสัตย์ ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ ความซื่อสัตย์ฯลฯ และ 2) คุณธรรมของปัจเจกชน คือ สิ่งที่เรานำมาใช้กับตนเอง เช่น ความกล้าหาญ, การควบคุมตนเอง, การเคารพตนเอง, ความรู้จักประมาณ และการมีวัฒนธรรมฯลฯ

สรุปได้ว่า ความมีคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณคณเห็นว่าดีงามมากมีประโยชน์มาก เช่น ความเอื้อเฟื้อ, ความอดทน, ความขยันขันแข็ง, ความซื่อสัตย์, ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการมีระเบียบวินัย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต อย่างพอมีพอกิน ความพอประมาณ อดออม และถนอมคุณค่าทรัพยากร เป็นการแสดงออกถึงการตัดสินใจที่มีเหตุผลตามในหลักวิชาการกฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม และหลักกฎหมายหลักศีลธรรม มีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมด้วยหลักธรรมจรรยา คุณธรรม เป็นที่ตั้ง หรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพ หรือสันติสุข

2.5 บริบททั่วไปของตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร

2.5.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด เป็น 1 ในจำนวน 5 องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ตั้งอยู่บ้าน โสภคพิทวาน หมู่ที่ 4 ตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ห่างจากตัวอำเภอยายมูลประมาณ 8 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดยโสธร ประมาณ 28 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดเขต ตำบลโพนงาม อำเภอกุดชุม
ทิศใต้	ติดเขต ตำบลทรายมูล อำเภอยายมูล
ทิศตะวันออก	ติดเขต ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม
ทิศตะวันตก	ติดเขต ตำบลดงมะไฟ อำเภอยายมูล

2.5.2 พื้นที่

ตำบลคูลาด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 25,502 ไร่ หรือประมาณ 40.80 ตารางกิโลเมตร

2.5.3 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลคูลาด มีพื้นที่อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 227 ฟุต (68.1 เมตร) พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีปัญหาเรื่องน้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง และพื้นที่อีกส่วนหนึ่งจะประสบปัญหาอุทกภัยทำให้เกิดผลกระทบด้านการเกษตร ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำ ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน จึงมีความแห้งแล้งปลูกพืชได้ไม่กี่ชนิด ซึ่งการเกษตรส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน

2.5.4 ภูมิอากาศ

ตำบลคูลาด มีอากาศแห้งแล้ง

2.5.4.1 ฤดูหนาว ในช่วงเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ อุณหภูมิลดลง 15 องศาเซลเซียส

2.5.4.2 ฤดูร้อน อากาศร้อนจัดอุณหภูมิเฉลี่ย 39 องศาเซลเซียส

2.5.4.3 ฤดูฝน ฝนเริ่มตกในช่วงเดือนเมษายน - พฤศจิกายน มักเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 20 - 60 มิลลิเมตร

2.5.5 จำนวนหมู่บ้าน และการปกครอง

ตำบลคูลาด แบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านคูลาด	นายเดชา ศรีวรรมย์	เป็นกำนันตำบลคูลาด
หมู่ที่ 2 บ้านลาดเก่า	นายพรพิพัฒน์ พิศเพ่ง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 3 บ้านหนองลาดควาย	นายสมบัติ สามาอาพัฒน์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 4 บ้าน โสภผักหวาน	นายวิทยา พยุงวงษ์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 5 บ้านสี่สุก	นายสุริยา เหมือนทอง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 6 บ้านเสาเล้า	นางยุพา ผ่องแผ้ว	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 7 บ้านโคกกลาง	นายทวี ศรีแจ่ม	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสนาม	นายพงษ์ศักดิ์ ทองไชย	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 9 บ้านคูลาด	นายสุรชัย ศรีวรรมย์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 10 บ้าน โสภผักหวาน	นายเสถียร วงษ์ศรีแก้ว	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 11 บ้านหนองเขื่อน	นายถวิล ทุมเสน	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 12 บ้านหนองตะแหละ	นายณรงค์ กองทอง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน

2.5.6 ประชากร

ตำบลคูลาด มีประชากรทั้งสิ้น 4,169 คน แยกเป็น ชาย 2,069 คน หญิง 2,100 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,128 ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 4 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน อายุ 15 - 65 ปี

ตารางที่ 2.1

รายชื่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลคูลาด

หมู่บ้าน	จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านคูลาด	432
หมู่ที่ 2 บ้านลาดเก่า	316
หมู่ที่ 3 บ้านหนองลาดควาย	240
หมู่ที่ 4 บ้านโสกผักหวาน	381
หมู่ที่ 5 บ้านสีสุก	430
หมู่ที่ 6 บ้านเสาเล่า	391
หมู่ที่ 7 บ้านโคกกลาง	145
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสนาม	147
หมู่ที่ 9 บ้านคูลาด	272
หมู่ที่ 10 บ้านโสกผักหวาน	485
หมู่ที่ 11 บ้านหนองเขื่อน	113
หมู่ที่ 12 บ้านหนองตะแหละ	114
รวม	3,466

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก รายชื่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลคูลาด โดย องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด, 2562, ย โสธร : องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด.

2.5.7 รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.5.7.1 ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มพี่น้อง เป็นกลุ่มใหญ่

2.5.7.2 ตั้งบ้านเรือนตามพื้นที่การเกษตรของตนเอง

1) ขนบธรรมเนียมประเพณี ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย เช่น การบวชนาคหมู่ การแต่งงาน งานศพ และประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง การทำบุญสารทต่าง ๆ และพิธีสำคัญทางศาสนา

2) สภาพการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของประชากรจะอาศัยอยู่รวมกันตามลักษณะของสังคมไทยสมัยก่อนอยู่อย่างเรียบง่าย รักความสงบจะมีบางส่วนเริ่มแยกครอบครัวและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัยปัจจุบัน การจัดการในครัวเรือนขึ้นอยู่กับผู้นำครอบครัวเป็นหลัก ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

2.5.8 สังคมชุมชน

ชุมชนพื้นบ้านดั้งเดิม เป็นระบบเครือญาติพี่น้อง มีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน นับถืออาวุโส ประกอบอาชีพคล้ายกัน มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ

2.5.9 การรวมกลุ่มของประชาชน ดังนี้

2.5.9.1 กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ บ้านโสกผักหวาน หมู่ที่ 10

2.5.9.2 กลุ่มทอเสื่อกก บ้านโคกกลาง หมู่ที่ 7

2.5.9.3 กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ บ้านคูลาด

2.5.9.4 กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 5 กลุ่ม

2.5.9.5 กลุ่มแม่บ้านโสกผักหวาน (ผลิตเสื่อกกแบบพับได้)

2.5.9.6 กลุ่มทอเสื่อกกบ้านเสาเต้า

2.5.9.7 กลุ่มแม่บ้านบ้านโคกกลาง (ทอเสื่อกกลายซิดแปรรูป)

2.5.9.8 กลุ่มทอผ้าบ้านโสกผักหวาน

2.5.9.9 กลุ่มแม่บ้านบ้านหนองแหละ (ทอเสื่อกกลายซิดแปรรูป)

2.5.9.10 กลุ่มแม่บ้านเกษตรคูลาด (แปรรูปสินค้าเกษตร)

2.5.9.11 กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 12 กลุ่ม

2.5.9.12 กลุ่มเยาวชน จำนวน 12 กลุ่ม

2.5.9.13 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน(อสม.)หมู่ที่ 1 - 12

2.5.10 สถานที่น่าสนใจของตำบลคูลาด

วัดล้านขวด ตั้งอยู่ที่ บ้านลาดเก่า หมู่ที่ 2 เป็นวัดที่มีคุณสมบัติพิเศษ เนื่องจากใช้ขวดเก่ามาใช้ทำไม่ว่าจะเป็นอุโบสถ กุฏิ ศาลาการเปรียญ และเมรุ ซึ่งมีความแปลกและสวยงาม และเป็นหนึ่งในวัดที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยโสธรได้กำหนดไว้ในโครงการ “วันเดียวเที่ยวทั่วยโสธร : ไหว้พระ 9 วัด สัมผัสประเพณีวัฒนธรรมอีสาน” ทำให้วัดล้านขวดเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมพลภัทร์ คงชนจอรุอนันต์ (2550, น. 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.9 เป็นเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 52 ปี ร้อยละ 100 มีสถานภาพสมรส และมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 78.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 60.1 และร้อยละ 86.9 ประกอบอาชีพหลักในการทำนา มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย 69,564.05 บาท / ปี ผลการศึกษาด้านการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการที่ดินในการทำการเกษตรหลังจากได้มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 มีการปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 98.0 มีการผลิต เพื่อบริโภคเองในครัวเรือนถ้าเหลือ จึงจะขายเกษตรกรร้อยละ 54.2 ใช้พื้นที่ในการปลูกกระเทียม และเกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 มีความรู้ / รับทราบแนวปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มาจากสื่อโทรทัศน์มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.63) มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.60) มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.97) เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 71.9 เป็นผู้มึบบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ 93.5 ของเกษตรกรระบุว่า มีหน่วยงานจากทางภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจ เกษตรกรมีการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.31) ร้อยละ 51.3 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุนทำการเกษตร โดยร้อยละ 93.5 มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 99.3 มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ 99.3 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว และร้อยละ 99.3 มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว

ธนภัทร์ สุทธิ (2550, น. 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมในระดับปานกลาง และผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลักเดิม การประกอบอาชีพในปัจจุบัน และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุ เพศชาย และเพศหญิง มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันในการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้สูงอายุที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลักเดิม และฐานะทางเศรษฐกิจ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรส

การประกอบอาชีพในปัจจุบันแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกันและพบว่า การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .259$) ทั้งหมดทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิพย์วรรณ ศิบุญนันท์ (2555, น. 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์รายรับ - รายจ่าย ของตนเอง และให้ประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการใช้จ่าย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชรที่เข้าอบรมโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 74 ครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มที่ทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์รายรับและรายจ่ายในครัวเรือนได้ คิดเป็นร้อยละ 100 จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมด้านการบันทึกบัญชีครัวเรือน พบว่า หลังจากการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนประชาชนมีพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินที่ลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 60.39 โดยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงิน คือ มีการวางแผนก่อนการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 98.26 รองลงมา คือ ตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป คิดเป็นร้อยละ 86.28 และบันทึกรายรับรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 70.75 ตามลำดับ

ตำราญ จุช่วย (2555, น. 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบนจังหวัดนนทบุรี การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และศึกษา ความสอดคล้องของวิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี กับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 398 ครัวเรือน จำนวน 156 คน ใน 4 ตำบลของอำเภอบางกรวย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนาพูดคุย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในชุมชน ผลการวิจัย พบว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี มีวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี ประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักมีวิถีชีวิตด้านสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีวิถีชีวิต ด้านวัฒนธรรมที่มั่นคงและยั่งยืนในประเพณีดั้งเดิม มีวิถีชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติ และมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำมากขึ้น ความสอดคล้องของวิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี กับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีการปฏิบัติ ร้อยละ 78.44 ความ

สอดคล้องด้านสังคมและวัฒนธรรมในระดับสูง และมีความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับกลาง

จิราภรณ์ ลิสกุลรักษ์ (2556, น. 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีการดำเนินชีวิต การงาน การบริหารจัดการ รวมถึงการกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นแนวทางสายกลาง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต อุดม ขยันหมั่นเพียร เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคน สังคม และธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคล/ครอบครัว ระดับกลุ่ม/องค์กร / ชุมชน และระดับสังคม การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ในครัวเรือนหรือไม่ และมีรูปแบบความสัมพันธ์เป็นอย่างไร เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี โดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จำนวน 62 ครัวเรือน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างเป็นชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นชุมชนต้นแบบที่น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระดับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือนของชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมากและเมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน พบว่า ทั้งสองแนวคิดมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน รูปแบบความสัมพันธ์การดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบางรักน้อย มีการใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็น การท้วงติง การให้คำแนะนำ มีการพูดจากันด้วยดี และไม่ทำร้ายร่างกายกัน เมื่อประสบปัญหามีภูมิคุ้มกันจากการมีเงินออม การประกอบอาชีพเสริม การไม่ข้องเกี่ยวกับการเสี่ยง โขครูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มทางสังคม และมีความรู้คู่คุณธรรมจากการใช้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความพอเพียง ความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการแสดงความชื่นชม และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงานในบ้านและงานนอกบ้าน ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม หรือกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการรับผิดชอบงานในบ้านและงานนอกบ้านระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ตายตัวตามเพศสรีระ หรือวัฒนธรรมตามบทบาททางเพศที่สังคม โดยทั่วไปได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังเพิ่มบทบาทให้กับผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครัวเรือนเป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมทำและร่วมตัดสินใจ ข้อเสนอแนะต่อชุมชนบางรักน้อย มี 2 เรื่อง คือ 1) ควรอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามในชุมชน เพื่อเป็นรากฐานให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถรับมือ

การเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางวัตถุ และ 2) ควรยึดการรวมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อีกทั้งขยายแนวคิดไปสู่คนในชุมชนทุกครัวเรือน และชุมชนรอบข้าง ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี 4 เรื่อง คือ 1) ควรปลูกฝังค่านิยม ความพอเพียง โดยเริ่มต้นจากระดับครอบครัวมีพ่อแม่เป็นตัวอย่างแห่งความพอเพียง 2) การพัฒนาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรคำนึงถึงความแตกต่างในบริบทของแต่ละบุคคล และแต่ละพื้นที่ 3) การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน ควรคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ และคำนึงถึง ทุกมิติเช่นเดียวกัน และ 4) แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนา ควรยึดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป มี 3 เรื่อง คือ 1) ควรมีการศึกษาในระดับเชิงลึกที่มีการเปรียบเทียบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนที่มีการดำรงชีวิตและไม่ดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยทางบวกที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ควรมีการศึกษาในระดับเชิงลึกเพิ่มเติม เช่น ประเด็น ความรุนแรงในครัวเรือน การต่อสู้ต่อรองในครัวเรือน และบทบาทในกิจกรรมทางสังคมของผู้หญิง

สุภาสพญ์ ฐิ์ทำนอง (2556, น. 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดสำคัญ 4 เกณฑ์ ได้แก่ ระดับความพอเพียง ระดับการพัฒนาระดับความยากจน และระดับคุณภาพชีวิตรายหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยสารสนเทศที่ได้จะถูกออกแบบจัดทำและพัฒนาในรูปแบบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และจะถูกนำไปวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนที่ความอยู่เย็นเป็นสุข ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมีความพอเพียงระดับน้อย มีระดับการพัฒนาสูงไม่เป็นหมู่บ้านยากจน และมีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาซ้อนทับ และจัดทำแผนที่ “หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข คุณภาพชีวิตดีบนวิถีพอเพียง” ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่มีความอยู่เย็นเป็นสุขระดับมากรองลงมา คือ ปานกลางมากที่สุดน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับทั้งนี้ในส่วนท้ายสุดข้อมูลทั้งหมดได้ถูกนำมาบูรณาการร่วมกันเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยในส่วนนี้ พบว่า สามารถสร้างตารางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพด้าน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพื้นที่ 15 ตำบล ได้โดยแต่ละตำบลจะมีประเด็นของการศึกษาด้านจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่แตกต่างกันไปการใช้ข้อมูลที่สังเคราะห์จากข้อมูล กชช. 2 ค. และจปฐ. มาช่วยในการวิเคราะห์ศักยภาพ พบว่า สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีเห็นภาพ และมีหลักฐานยืนยันที่เป็นรูปธรรม

สมใจ เผ่าศิษฐ์ (2557, น. 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 / 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ของนักเรียนที่มีอยู่ 2) พัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวันให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 / 3 ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ ใบงาน เรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง และใบงานเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวัน คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 / 3 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 / 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดลาดพร้าว สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีระดับการพัฒนาด้านความรู้ เรื่องการพัฒนาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการปฏิบัติในการใช้ในชีวิตประจำวันดีขึ้น การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้าง - สรรค์ใบงานให้กับนักเรียนผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีผลงานที่ปฏิบัติดีขึ้น จากพื้นฐานเดิมที่มีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงบางส่วนไม่สามารถตอบคำถามได้ก่อนการทำการสอนไม่เข้าใจหลักการและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำไปใช้ที่ถูกต้องก็สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากกว่าเดิม โดยสามารถตอบคำถามและทำใบงานได้อย่างถูกต้องและเป็นที่น่าพึงพอใจ อีกทั้งนักเรียนยังสามารถยกตัวอย่างการนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

โสภณ เมฆวสุ (2557, น. 88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการดำเนินชีวิต และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียนการสอนของครู โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นครู โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของครู โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย จำนวน 40 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ระดับการเห็นด้วยในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียง 3 ลำดับแรก ดังนี้ ระดับที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ระดับการเห็นด้วยกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านสุดท้าย คือ ระดับการเห็นด้วยกับการดำเนินชีวิตตามหลักความมีเหตุผล

จรรยาเกียรติ พงศ์กุลสร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านภู หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนบ้านภู หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 112 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีการ Likert การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test ผลการวิจัย พบว่า การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตของผู้ใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากที่สุด คือ ด้านสุขภาพและจิตใจ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจครอบครัว ควรมีการพัฒนาทักษะอาชีพที่สร้างรายได้ยั่งยืน ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ว่างเปล่า จัดทำบัญชีระบบรายรับรายจ่ายให้เกิดความพอดี 2) ด้านสุขภาพและจิตใจ ควรมีการประสานหน่วยงานภาครัฐจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุทั้งในด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย 3) ด้านการเรียนรู้และทักษะอาชีพ ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน รวมกลุ่มอาชีพแบบครบวงจร พัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาอาชีพ การเกษตรทฤษฎีใหม่ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ควรใช้พื้นที่ว่างปลูกพืชกินได้และไม่ประดับผสมผสานไม้ยืนต้น เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ส่งเสริมการทำปุ๋ยชีวภาพ รวมทั้งการไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลให้เกิดกลิ่นเหม็น 5) ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ควรรณรงค์ให้เป็นชุมชนปลอดสารเสพติด และการพนัน จัดสวัสดิการด้านแหล่งเรียนรู้ หรือมุมอ่านหนังสือประจำชุมชน นานาอาหลักพุทธศาสนา เข้ามาปรับใช้ในการดำรงชีวิตด้านจิตใจ และสติปัญญา

ณัฐธยาน์ ขวัญ โกลิณี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน จำนวน 400 คน จำนวน โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 392 คน และสำรวจข้อมูล 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การนับจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างด้วยสถิติ การทดสอบค่าที่ (t - test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One - Way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน 1) ในภาพรวมมีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยมีความรู้ที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนสำหรับประชาชนทุกระดับอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ในภาพรวมมีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียนรู้จากการได้รับข้อมูลข่าวสารปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด 3) ในภาพรวมมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก โดยนำมาใช้ในการยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน โดยพบว่า การศึกษาและตำแหน่งที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน โดยพบว่า เพศและรายได้ / เดือนต่างกัน มีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน โดยพบว่า รายได้ / เดือน และอายุงานต่างกัน มีระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) ระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอรามมูล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ สัตยญา เคนาภูมิ (2557, น. 1 - 2) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้วางขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. พื้นที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำนวน 3,466 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำนวน 359 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p. 727) ดังนี้

สูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3 - 1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด (3,466)

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

$$n = \frac{3,466}{9.665}$$

$$= 358.61$$

คำนวณหาขนาดตัวอย่าง ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 358.61 จึงกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 359 คน

3.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัย กำหนดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 3.1

รายชื่อประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านคูลาด	432	45
หมู่ที่ 2 บ้านลาดเก่า	316	33
หมู่ที่ 3 บ้านหนองลาดควาย	240	25
หมู่ที่ 4 บ้านโสกผักหวาน	381	39
หมู่ที่ 5 บ้านสีสุก	430	45
หมู่ที่ 6 บ้านเสาเล้า	391	40
หมู่ที่ 7 บ้านโคกกลาง	145	15
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสนาม	147	15
หมู่ที่ 9 บ้านคูลาด	272	28
หมู่ที่ 10 บ้านโสกผักหวาน	485	50
หมู่ที่ 11 บ้านหนองเจ็อน	113	12
หมู่ที่ 12 บ้านหนองเตะແລະ	114	12
รวม	3,466	359

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก รายชื่อประชากร และกลุ่มตัวอย่าง โดย องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด, 2562, ยโสธร : องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด.

3.1.3.1 จากนั้น ผู้วิจัย ก็สุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มประชากรตามหลักของการสุ่มตัวอย่างแบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากใส่ชื่อหมู่บ้านตามจำนวนประชากรทั้งหมด จากนั้นทำการจับฉลากกลุ่มตัวอย่างให้ได้ตามจำนวนที่คำนวณตามสัดส่วน โดยฉลากที่จับขึ้นมาแล้วจะใส่กลับลงที่เดิม เพื่อความมีโอกาสมความเท่าเทียมกัน และรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 359 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires)

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขและเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.3.1 แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของรูปแบบของแบบสอบถาม และการใช้ภาษาเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.2.3.2 นำแบบสอบถามมาหาค่าไอโอซี (IOC ; Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (สมนึก กัททิชณี, 2544, น. 219 - 233)

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

1) แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC หากการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน ได้แก่

1.1) ดร.มาโนช พุทธสุวรรณ วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด

1.2) ดร.สุวิมล สมไชย วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา

1.3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ วุฒิการศึกษา ปรัชญา ศุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ตำแหน่ง คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล

3.2.3.3 นำข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ไปทดลองใช้ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) นำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน ได้แก่ ประชาชนในตำบลอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) งานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่น .928

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม

3.3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ ตำบลคูลาด อำเภอนายูง จังหวัดโพนพิสัย โดยผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอน และวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3 ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคูลาดกับผู้นำชุมชน และส่งกลับคืนถึงผู้วิจัย

3.3.4 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้ว นำมาดำเนินการกรอกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผล ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้น จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ปรากฏว่าสมบูรณ์ และถูกต้องทุกฉบับ

3.4.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

3.4.4 กำหนดการแปลความหมายการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551. น. 186)

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 การวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 เปรียบเทียบเพศ ที่แตกต่างกันสถิติที่ใช้ ได้แก่ t - test (Independent Samples)

3.5.4 เปรียบเทียบอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่างใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD. (Least Significant Different) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 119)

3.5.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนในตำบลคูลาดำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา และจัดกลุ่ม (Grouping)
ที่มีความหมายเดียวกันลักษณะเดียวกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเชิงพรรณนา
ความ (Descriptive)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย นำเสนอตามลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (t - test)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (F - Distribution)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig	แทน	ค่าความแตกต่าง

4.2 ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ

ตารางที่ 4.1

จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	161	44.8
1.2 หญิง	198	55.2
รวม	359	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	59	16.4
2.2 21 - 30 ปี	67	18.7
2.3 31 - 40 ปี	86	24.0
2.4 41 - 50 ปี	105	29.2

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2.5 มากกว่า 50 ปี	42	11.7
รวม	359	100.00
3. ชั้นปีการศึกษา		
3.1 ไม่เกินมัธยมปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า	67	18.7
3.2 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	178	49.6
3.3 ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	114	31.8
รวม	359	100.00
4. อาชีพ		
4.1 นักเรียน / นักศึกษา	84	23.4
4.2 รับจ้างทั่วไป	42	11.7
4.3 เกษตรกร	127	35.4
4.4 ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	85	23.7
4.5 รับราชการ	21	5.8
รวม	359	100.00
5. หมู่บ้านที่อาศัยอยู่		
5.1 หมู่ที่ 1 บ้านคูลาดเก่า	45	12.5
5.2 หมู่ที่ 2 บ้านลาดเก่า	33	9.2
5.3 หมู่ที่ 3 บ้านหนองลาดควาย	25	7.0
5.4 หมู่ที่ 4 บ้านโสกผักหวาน	39	10.9
5.5 หมู่ที่ 5 บ้านสีสุก	45	12.5
5.6 หมู่ที่ 6 บ้านเสาเล้า	40	11.1
5.7 หมู่ที่ 7 บ้านโคกกลาง	15	4.2
5.8 หมู่ที่ 8 บ้านโนนสนาม	15	4.2
5.9 หมู่ที่ 9 บ้านคูลาด	28	7.8
5.10 หมู่ที่ 10 บ้านโสกผักหวาน	50	13.9
5.11 หมู่ที่ 11 บ้านหนองเขื่อน	12	3.3
5.12 หมู่ที่ 12 บ้านหนองตะแหละ	12	3.3
รวม	359	100.00

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 359 คน ด้านเพศส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และชาย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8

1. ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปี - 50 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมา 31 ปี - 40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 21 ปี - 30 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

2. ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย หรือ ปวช. หรือ เทียบเท่า จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 ปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

3. ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมา ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 นักเรียน / นักศึกษา จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รับจ้างทั่วไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และรับราชการ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

4. ด้านหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านโศกผักหวาน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองลงมา บ้านคูลาดเก่า จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 บ้านสี่สูก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 บ้านเสาเต้า จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 บ้านโศกผักหวาน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 บ้านลาดเก่า จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 บ้านคูลาด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 บ้านหนองลาดควาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 บ้านโคกกลาง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 บ้านโนนสนาม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 บ้านหนองเขื่อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 บ้านหนองตะแหะ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาค อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาค อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในตำบลคูลาค อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร	ระดับการดำเนินชีวิต		แปลผล	อันดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. หลักความพอประมาณ	3.58	0.79	มาก	2
2. หลักความมีเหตุผล	3.42	0.69	มาก	4
3. การมีภูมิคุ้มกัน	3.60	0.71	มาก	1
4. หลักความรู้	3.32	0.85	มาก	5
5. หลักความมีคุณธรรม	3.55	0.55	มาก	3
โดยรวม	3.49	0.53	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาค อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.53)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.60$,
S.D. = 0.71) หลักความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.79) หลักความมีคุณธรรม ($\bar{X} = 3.55$, S.D. =
0.55) หลักความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.69) หลักความรู้ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านหลักความพอประมาณ

ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน			
ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความพอประมาณ			
1. รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถของตน	3.51	0.72	มาก
2. ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น	3.60	0.66	มาก
3. มีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน มั่นคง	3.57	0.52	มาก
4. มีความขยันหมั่นเพียรด้วยความสุจริตต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม	3.79	0.98	มาก
5. บังคับตนเอง ด้านวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง	3.49	0.76	มาก
6. มีความรับผิดชอบต่อสังคม	3.52	0.81	มาก
โดยรวม	3.58	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านหลักความพอประมาณ โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ มีความขยันหมั่นเพียรด้วยความสุจริตต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.79$,
S.D. = 0.98) ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.66) มีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน มั่นคง ($\bar{X} = 3.57$,
S.D. = 0.52) มีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.81) รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถ
ของตน ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.72) บังคับตนเอง ด้านวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง ($\bar{X} = 3.49$, S.D.
= 0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความมีเหตุผล

ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร				
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
ด้านหลักความมีเหตุผล				
1. มีการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง พิจารณาอย่างรอบคอบ และคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ	3.61	0.76	มาก	
2. ควบคุมการใช้จ่ายของตัวเองในชีวิตประจำวันใช้ทรัพยากรทุกชนิด อย่างคุ้มค่า	3.20	0.70	มาก	
3. ยึดหลักความมีเหตุ และผลในการทำงานร่วมกับเพื่อน	3.27	0.88	มาก	
4. ปฏิบัติตามกฎหมายที่สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม	3.52	0.52	มาก	
5. ทำกิจกรรมพิเศษในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.52	0.90	มาก	
โดยรวม	3.42	0.69	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความมีเหตุผล โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ มีการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง พิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึง
ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.76) ปฏิบัติตามกฎหมายที่สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม
($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.52) ทำกิจกรรมพิเศษในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.90) ยึดหลัก
ความมีเหตุ และผลในการทำงานร่วมกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.88) ควบคุมการใช้จ่ายของตัวเอง
ในชีวิตประจำวันใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน

ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง	3.36	0.71	มาก
2. แก้ไขสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับตัว และฟื้นฟูด้วย ความสามารถที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน	3.64	0.83	มาก
3. พยายามสร้างครอบครัวให้อบอุ่นเสมอ	3.52	0.82	มาก
4. มีการวางแผนเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดซึ่งอาจ เกิดขึ้นในอนาคต	3.64	0.57	มาก
5. ใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริมเป็นประจำ	3.60	0.63	มาก
6. หมั่นฝึกสมาธิให้มั่นคง เที่ยงธรรม และตั้งมั่นอยู่ในหลัก ศีลธรรม	3.85	0.80	มาก
โดยรวม	3.60	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ หมั่นฝึกสมาธิให้มั่นคง เที่ยงธรรม และตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) แก้ไขสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับตัว และฟื้นฟูด้วยความสามารถที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.83) มีการวางแผนเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.57) ใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริมเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.63) พยายามสร้างครอบครัวให้อบอุ่นเสมอ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.82) การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความรู้

ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ด้านหลักความรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.49	0.86	มาก
2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้	3.32	0.77	มาก
3. ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	3.42	0.68	มาก
4. พยายามเพิ่มพูนความรู้ โดยการติดตามข่าวสารทำให้ท่านรู้เท่าทัน สถานการณ์ในปัจจุบัน	3.16	0.62	มาก
5. ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.21	0.76	มาก
โดยรวม	3.32	0.85	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายข้อ ด้านหลักความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.32, S.D. = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่
มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.86$)
ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.42, S.D. = 0.68$) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาพัฒนา
ต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้ ($\bar{X} = 3.32, S.D. = 0.77$) ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.21,$
 $S.D. = 0.76$) พยายามเพิ่มพูนความรู้ โดยการติดตามข่าวสารทำให้ท่านรู้เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบัน
($\bar{X} = 3.16, S.D. = 0.62$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านหลักความมีคุณธรรม

ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ด้านหลักความมีคุณธรรม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรมนำความรู้เสมอมา	3.88	0.44	มาก
2. ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ และสุจริตเสมอมา	3.17	0.34	มาก
3. มีความเอื้อเฟื้อแก่คนอื่น ๆ	3.66	0.52	มาก
4. การมีระเบียบวินัยในตนเอง	3.58	0.62	มาก
5. ดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนา	3.44	0.79	มาก
โดยรวม	3.55	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านหลักความมีคุณธรรม โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรมนำความรู้เสมอมา ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.44) มีความ
เอื้อเฟื้อแก่คนอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.52) การมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.62)
ดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนา ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.79) ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์
และสุจริตเสมอมา ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตารางที่ 4.8

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศ ต่างกัน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักความพอประมาณ	3.54	0.77	3.61	0.80	-0.91	.40
2. หลักความมีเหตุผล	3.37	0.74	3.47	0.64	-1.44	.07
3. การมีภูมิคุ้มกัน	3.59	0.68	3.61	0.74	-0.23	.05
4. หลักความรู้	3.31	0.83	3.32	0.87	-0.13	.63
5. หลักความมีคุณธรรม	3.52	0.58	3.57	0.53	-0.98	.52
รวม	3.46	0.52	3.52	0.55	-0.95	.42

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. หลักความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	4.18	4	1.05	1.70	.15
	ภายในกลุ่ม	217.14	354	.61	-	-
	รวม	221.32	358	-	-	-
2. หลักความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2.89	4	.72	1.53	.19
	ภายในกลุ่ม	166.82	354	.47	-	-
	รวม	169.70	358	-	-	-
3. การมีภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	5.30	4	1.33	2.68	.03
	ภายในกลุ่ม	174.97	354	.49	-	-
	รวม	180.27	358	-	-	-
4. หลักความรู้	ระหว่างกลุ่ม	5.66	4	1.42	1.97	.10
	ภายในกลุ่ม	254.70	354	.72	-	-
	รวม	260.37	358	-	-	-
5. หลักความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.97	4	.24	.80	.53
	ภายในกลุ่ม	107.58	354	.30	-	-
	รวม	108.55	358	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.45	4	.61	2.18	.07
	ภายในกลุ่ม	99.58	354	.28	-	-
	รวม	102.03	358	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. หลักความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	.67	2	.33	.54	.58
	ภายในกลุ่ม	220.66	356	.62	-	-
	รวม	221.32	358	-	-	-
2. หลักความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2.94	2	1.47	3.14	.04
	ภายในกลุ่ม	166.77	356	.47	-	-
	รวม	169.70	358	-	-	-
3. การมีภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	.10	2	.05	.10	.90
	ภายในกลุ่ม	180.17	356	.51	-	-
	รวม	180.27	358	-	-	-
4. หลักความรู้	ระหว่างกลุ่ม	.42	2	.21	.28	.75
	ภายในกลุ่ม	259.95	356	.73	-	-
	รวม	260.37	358	-	-	-
5. หลักความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.29	2	.14	.48	.62
	ภายในกลุ่ม	108.26	356	.30	-	-
	รวม	108.55	358	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.30	2	.15	.53	.59
	ภายในกลุ่ม	101.73	356	.29	-	-
	รวม	102.03	358	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.11

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. หลักความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	.26	4	.06	.10	.98
	ภายในกลุ่ม	221.06	354	.62	-	-
	รวม	221.32	358	-	-	-
2. หลักความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2.25	4	.56	1.19	.32
	ภายในกลุ่ม	167.46	354	.47	-	-
	รวม	169.70	358	-	-	-
3. การมีภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	.72	4	.18	.35	.84
	ภายในกลุ่ม	179.56	354	.51	-	-
	รวม	180.27	358	-	-	-
4. หลักความรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.23	4	.31	.42	.79
	ภายในกลุ่ม	259.13	354	.73	-	-
	รวม	260.37	358	-	-	-
5. หลักความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.56	4	.14	.46	.77
	ภายในกลุ่ม	107.99	354	.31	-	-
	รวม	108.55	358	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.21	4	.05	.19	.95
	ภายในกลุ่ม	101.82	354	.29	-	-
	รวม	102.03	358	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีอาชีพต่างกัน มีการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.12

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. หลักความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	9.60	11	.87	1.43	.16
	ภายในกลุ่ม	211.72	347	.61	-	-
	รวม	221.32	358	-	-	-
2. หลักความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	10.70	11	.97	2.12	.02
	ภายในกลุ่ม	159.01	347	.46	-	-
	รวม	169.70	358	-	-	-
3. การมีภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	6.42	11	.58	1.16	.31
	ภายในกลุ่ม	173.86	347	.50	-	-
	รวม	180.27	358	-	-	-
4. หลักความรู้	ระหว่างกลุ่ม	4.74	11	.43	.59	.84
	ภายในกลุ่ม	255.62	347	.74	-	-
	รวม	260.37	358	-	-	-
5. หลักความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.17	11	.20	.64	.79
	ภายในกลุ่ม	106.39	347	.31	-	-
	รวม	108.55	358	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.49	11	.23	.79	.65
	ภายในกลุ่ม	99.54	347	.29	-	-
	รวม	102.03	358	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 4.13

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	ความถี่
1. หลักความพอประมาณ	
1.1 ควรควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	26
1.2 มีการวางแผนในการใช้ชีวิตใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง	7
2. หลักความมีเหตุผล	
2.1 ควรรู้จักเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ตนเอง	12
2.2 ควรจัดลำดับความสำคัญในความจำเป็นของชีวิต	11
3. การมีภูมิคุ้มกัน	
3.1 ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม	30
3.2 ควรมีการแบ่งเงินเพื่อออมเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน	7
4. หลักความรู้	
4.1 ควรหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจ หรือเพื่อหารายได้เสริม	29
4.2 ควรรู้จักสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จ	12
5. หลักความมีคุณธรรม	
5.1 ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตและสังคม	25
5.2 ควรยึดมั่นในหลักความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	21

จากตารางที่ 4.13 สรุปข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. หลักความพอประมาณ ได้แก่ ควรควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีการวางแผนในการใช้ชีวิตใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง
2. หลักความมีเหตุผล ได้แก่ ควรรู้จักเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ตนเอง ควรจัดลำดับความสำคัญในความจำเป็นของชีวิต

3. การมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรมีการแบ่งเงินเพื่อออม เก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน
4. หลักความรู้ ได้แก่ ควรหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจ หรือเพื่อหารายได้เสริม ควรรู้จักสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จ
5. หลักความมีคุณธรรม ได้แก่ ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตและสังคม ควรยึดมั่นในหลักความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

5.1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร ผลวิจัยพบว่า

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 359 คน ด้านเพศส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และชาย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8

1) ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปี - 50 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมา 31 ปี - 40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 21 ปี - 30 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

2) ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 ปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

3) ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลง มาธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 นักเรียน / นักศึกษา จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รับจ้างทั่วไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และรับราชการ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

4) ด้านหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านโสกผักหวาน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองลงมา บ้านคูลาดเก่า จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 บ้านสีสุก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 บ้านเสาแก้ว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 บ้านโสกผักหวาน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 บ้านลาดเก่า จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 บ้านคูลาด จำนวน 28 คน

คิดเป็นร้อยละ 7.8 บ้านหนองลาดควาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 บ้านโคกกลาง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 บ้านโนนสนาม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 บ้านหนองเขื่อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และบ้านหนองเตะแหละ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

5.1.1.2 ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.71) หลักความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.79) หลักความมีคุณธรรม ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.55) หลักความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.69) หลักความรู้ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน ผลวิจัยพบว่า

5.1.2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.2 การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.3 การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.4 การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีอาชีพต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.2.5 การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ

5.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. หลักความพอประมาณ ได้แก่ ควรควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีการวางแผนในการใช้ชีวิตใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง
2. หลักความมีเหตุผล ได้แก่ ควรรู้จักเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ตนเอง ควรจัดลำดับความสำคัญในความจำเป็นของชีวิต
3. การมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรมีการแบ่งเงินเพื่อออมเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน
4. หลักความรู้ ได้แก่ ควรหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจ หรือเพื่อหารายได้เสริม ควรรู้จักสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จ
5. หลักความมีคุณธรรม ได้แก่ ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตและสังคม ควรยึดมั่นในหลักความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร อภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 สมมติฐานที่ 1 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลคูลาดมีการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนด้านการการทำเกษตรแบบพอเพียง การจัดตั้งกลุ่มอาชีพสร้างอาชีพเสริม สร้างภูมิคุ้มกันด้านรายรับ การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานให้ประชาชนรู้จักการประมาณตน พอประมาณรู้จักอดออม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรูญเกียรติ พงศ์กุลสร (2561, น. 149 - 157) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา บ้านภู หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า การพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ณัฐยานันท์ ขวัญโกศลณี (2560, น. 10) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ผลการวิจัย พบว่า ระดับการนำแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ กานดา เต๊ะขันหมาก (2552, น. 138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน : ศึกษากรณี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชากร ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงโดยภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

5.2.2 สมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน ผลวิจัยพบว่า

5.2.2.1 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในตำบลคูลาด ทั้งเพศชายและหญิงเข้าไปมีส่วนร่วมรับฟังการให้ความรู้ด้านหลักเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การ บริหารส่วนตำบลคูลาดเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในหลักการและสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และแนะนำแก่ผู้อื่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา โลมากุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ในอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนในอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

5.2.2.2 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน โดยรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชน แต่ละช่วงอายุในตำบลคูลาด ได้รับข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทางทำให้สามารถเรียนรู้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบลคูลาด มีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีประชาชนหลากหลายช่วงอายุเข้ามาเป็นสมาชิกทำให้รู้จัก ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อตนเองและส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรารัตติ อินใหม่ และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ของประชาชนบ้านสวนทุเรียน หมู่ 4 ตำบลเกาะข่อย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านสวนทุเรียน หมู่ 4 ตำบลเกาะขอย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ

5.2.2.3 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ในระบบการศึกษามีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในบทเรียนต่าง ๆ ประกอบกับผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถคิดวิเคราะห์ในแก่นสารของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมองเห็นความสำคัญในแนวคิดทำให้มีความสนใจในการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันต่างกันตามระดับการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวิกา ขวัญสุวรรณ และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านอ่าวทราย หมู่ 1 ตำบลเกาะขอย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านอ่าวทราย หมู่ 1 ตำบลเกาะขอย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา และสอดคล้องกับ จีรวรรณ นาสมา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านจอมนางตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีวิถีชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2.4 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีอาชีพต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากช่องทางต่าง ๆ และสามารถนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรชนก จานงกุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน พบว่า จำแนกตามอาชีพ มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

5.2.2.5 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร ที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคูลาดร่วมกับพัฒนาชุมชนอำเภอรายมุล มีการสนับสนุนการประกวดหมู่บ้านพอเพียงต้นแบบ สนับสนุนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สง่า นามวัตร (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำแนกตามเพศ ลักษณะที่อยู่อาศัย และสถานภาพการกู้ยืม กยศ. มีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านหลักความพอประมาณ ประชาชนควรฝึกฝนความมีวินัยในตนเอง รู้จักบังคับจิตใจตนเอง ต่อสิ่งล่อแหลมและอบายมุขต่าง ๆ ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริง คุณค่าความจำเป็นและพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ฝึกการคิดวิเคราะห์ถึงเหตุผลของความจำเป็นในการใช้จ่ายซื้อสิ่งของบนพื้นฐานของความสามารถของตนเอง

5.3.1.2 ด้านหลักความมีเหตุผล ประชาชนควมคุมการใช้จ่ายของตัวเองในชีวิตประจำวัน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่า ใช้สิ่งของที่มีด้วยความคุ้มค่ามีเหตุผลในการซื้อสินค้าใหม่

5.3.1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันประชาชนควรเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง เช่น มีการวางแผนในการใช้จ่าย สร้างครอบครัวให้อบอุ่นเพื่อป้องกันยาเสพติด รู้จักพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่มีความยืดหยุ่นไม่เปลี่ยนแปลงหรือคล้อยตามกระแสต่าง ๆ

5.3.1.4 ด้านหลักความรู้ ประชาชนควรพยายามเพิ่มพูนความรู้ โดยการติดตามข่าวสาร ทำให้ท่านรู้เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบันใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นคนที่ชอบแสวงหา

ความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เรียนรู้จากข้อผิดพลาดในอดีตนำกลับมาเป็นบทเรียนและกำหนดอนาคตตนเองด้วยพื้นฐานของความรู้ หลักการ ทฤษฎี

5.3.1.5 ด้านความมีคุณธรรม ประชาชนควรดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ ประกอบอาชีพที่สุจริต ทำประโยชน์จิตอาสาเพื่อส่วนรวม รู้จักรักษาศีลมีคุณธรรมในจิตใจ เข้าวัดทำบุญตามประเพณีของศาสนาตนเอง ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

5.3.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความเข้มแข็ง

ของชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กิริติ บุญเจือ. (2519). ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จรรยาเกียรติ พงศ์กุลศร. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาย่านหมู่บ้าน 5 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). อุตรธานี : วิทยาลัยสันตพล.
- จักรพงษ์ ไชยวงศ์. (2550). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิราภรณ์ ลิสกุลรักษ์. (2556). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในครัวเรือน : กรณีศึกษา ชุมชนบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิราภรณ์ สุภิตสิงห์. (2553). *การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรบิโรคคของเยาวชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสราวุธ. (2552). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ. (2546). *กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ : มติชน.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2523). *หลักพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชุมพลภัทร์ คงชนजारูนนต์. (2550). *การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2551). *เศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ.* กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐยานันท์ ขวัญโกศลณี. (2560). *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ : ชารอักษร.

- ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ (2548, ตุลาคม - กันยายน). *โครงการ การวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนและการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจรูปแบบอื่น และอุตสาหกรรมหลัก เพื่อให้เกิดลำดับขั้นการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วอย่างยั่งยืน*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์วรรณ ศิบุญนันท์. (2555). *การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชนภัทร์ สุทธิ. (2550). *การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี แทนแก้ว. (2539). *ความจริงของชีวิต*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประภาศรี สีอำไพ. (2531). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี เข็มวงษ์. (2553). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2554). *ปรัชญากรีก*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2551). *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2551). *คลังหลวงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- เปรมฤดี กิ่งแสง. (2553). *การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของอาจารย์มหาวิทยาลัยสยาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ). (2529). *คนดีและคุณสมบัติพิเศษของนักบริหาร*. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2542). *มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พินิจ รัตนกุล. (2515). *เพลโตกับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจน์ วรรณนุช. (2551). *เศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การพัฒนา*.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพ็ญศิริ จารุจินดา. (2539). *การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศ
ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). *เอกสารคำสอน รายวิชาการพัฒนาตนเอง*. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏหมู่บ้าน
จอมบึง.
- มณีรัตน์ ทรัพย์ทอง. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มานิต มานิตเจริญ. (2519). *พจนานุกรมไทย*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมไทย*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). *การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน บริษัท ซี.พี. เซเว่น
อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งนภา นักร้อง. (2556). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความพอเพียงแห่งตนตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).
เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ลัดดา เสนาวงษ์. (2532). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วัชร ชันชนตร. (2554). *ความต้องการพัฒนาตนเองในการทำงานของข้าราชการตำรวจ สำนักงาน
ตรวจคนเข้าเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- วิชชุดา ให้อเจริญ. (2552). *รายงานการวิจัย การจัดการท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
และวิถีชีวิตชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- วิเชียร แก่นไร่. (2542). *การพัฒนาตนเองของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิภากร มาพบสุข. (2543). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- เวธกา เสวครบุรี. (2554). *แนวทางการฟื้นฟูและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่า ตำบลห้วยเขยง อำเภอทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี*. กาญจนบุรี : สำนักงานงานวัฒนธรรม จังหวัดกาญจนบุรี.
- ศูนย์การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2551). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2524). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- สมใจ เผ่าดิษฐ์. (2557). *รายงานการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบภาพเรื่องมิตตวิน ทุกชาติก - ราโชวาทชาติก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมนึก กัททิษณิน. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. กาดสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2557, มกราคม - มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีความเป็นประชาธิปไตยของชุมชน โศกพระ ชุมชนมะค่าและชุมชนกุดไสิ้อ้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุตรศน์*, 9(1), 85 - 94.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการวัด และประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำราญ จุช่วย. (2555). *รายงานการวิจัย การดำเนินชีวิตของคุณในชุมชนบางขุนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น*. นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุภาคย์ อินทองคง. (2549). *ทำความเข้าใจกับความคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Thai Fund Foundation)*. สืบค้นจาก <http://www.thaingo.org/cgi-bin/content/content2/show.pl?0357>.
- สุภาสพงษ์ ฐู๋ทำนอง. (2556). *การวิเคราะห์จุดอันตรายในอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- สุมาลี สิงห์เกิด. (2553). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุเมธ ดันดีเวชกุล. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน.
- สุเมธ ดันดีเวชกุล. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน.
- สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ. (2555). *ตามรอยพ่อ ก - ฮ*. กรุงเทพฯ : สารคดี.
- แสงสุรีย์ ทัศนพูนชัย. (2550, มกราคม - มิถุนายน). *ความดีมีสุขของคนไทย (For Quality).*
วารสาร AL - NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 8(14).
- องค์การบริหารส่วนตำบล คู์ลาด. (2562). *รายชื่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลคู์ลาด*. ยโสธร :
องค์การบริหารส่วนตำบลคู์ลาด.
- อภิชัย พันธเสน. (2550). *ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน. (2551, พฤศจิกายน - ธันวาคม). *วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง : ทางรอดพ้นกับดัก
ทางเศรษฐกิจและสังคม*. *วารสารแม่โจ้ปริทัศน์, 9(6), 9 - 11.*
- อุดมพร อมรธรรม. (2537). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ : พิมพ์แสงดาว.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). *การสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Taro, Y. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis. Third edition*. New York : Harper and Row
Publication.

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน

ในตำบลคู์ลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน

ในตำบลคู์ลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 ต่ำกว่า 20 ปี

2.2 21 - 30 ปี

2.3 31 - 40 ปี

2.4 41 - 50 ปี

2.5 มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

3.1 ไม่เกินมัธยมปลาย หรือ ปวช. หรือเทียบเท่า

3.2 อนุปริญญา หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า

3.3 ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

4. อาชีพ

- 4.1 นักเรียน / นักศึกษา
- 4.2 รับจ้างทั่วไป
- 4.3 เกษตรกร
- 4.4 ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย
- 4.5 รับราชการ

5. หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

- 5.1 หมู่ที่ 1 บ้านคูลาดเก่า
- 5.2 หมู่ที่ 2 บ้านลาดเก่า
- 5.3 หมู่ที่ 3 บ้านหนองลาดควาย
- 5.4 หมู่ที่ 4 บ้านโสกผักหวาน
- 5.5 หมู่ที่ 5 บ้านสีสุก
- 5.6 หมู่ที่ 6 บ้านเสาเต้า
- 5.7 หมู่ที่ 7 บ้านโคกกลาง
- 5.8 หมู่ที่ 8 บ้านโนนสนาม
- 5.9 หมู่ที่ 9 บ้านคูลาด
- 5.10 หมู่ที่ 10 บ้านโสกผักหวาน
- 5.11 หมู่ที่ 11 บ้านหนองเขื่อน
- 5.12 หมู่ที่ 12 บ้านหนองตะแหละ

ส่วนที่ 2 ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยะรัง จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง : กรุณาพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยะรัง จังหวัดยโสธร	ระดับการดำเนินชีวิต				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หลักความพอประมาณ					
1.1 รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถของตน					
1.2 ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น					
1.3 มีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน มั่นคง					
1.4 มีความขยันหมั่นเพียรด้วยความสุจริตต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม					
1.5 บังคับตนเอง ด้านวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง					
1.6 มีความรับผิดชอบต่อสังคม					
2. หลักความมีเหตุผล					
2.1 มีการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงพิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ					
2.2 ควบคุมการใช้จ่ายของตัวเองในชีวิตประจำวันใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่า					
2.3 ชี้ดหลักความมีเหตุ และผลในการทำงานร่วมกับเพื่อน					

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับการดำเนินชีวิต				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม					
2.5 ทำกิจกรรมพิเศษในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ					
3. การมีภูมิคุ้มกัน					
3.1 การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง					
3.2 แก้ไขสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับตัว และฟื้นฟูด้วยความสามารถ ที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน					
3.3 พยายามสร้างครอบครัวให้อบอุ่น เสมอ					
3.4 มีการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือ เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดซึ่งอาจเกิดขึ้น ในอนาคต					
3.5 ใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม เป็นประจำ					
3.6 หมั่นฝึกสมาธิให้มั่นคง เทียบธรรม และตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม					
4. หลักความรู้					
4.1 มีรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
4.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษา พัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้					

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับการดำเนินชีวิต				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.3 ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้อยู่เสมอ					
4.4 พยายามเพิ่มพูนความรู้ โดยการติดตามข่าวสารทำให้ท่านรู้เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบัน					
4.5 ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน					
5. หลักความมีคุณธรรม					
5.1 ดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม นำความรู้เสมอมา					
5.2 ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ และสุจริตเสมอมา					
5.3 มีความเอื้อเฟื้อแก่คนอื่น ๆ					
5.4 การมีระเบียบวินัยในตนเอง					
5.5 ดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนา					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบล
คูลาด อำเภอรายมุล จังหวัดยโสธร

1. หลักความพอประมาณ

.....

.....

.....

2. หลักความมีเหตุผล

.....

.....

.....

3. การมีภูมิคุ้มกัน

.....

.....

.....

4. หลักความรู้

.....

.....

.....

5. หลักความมีคุณธรรม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	92.48	240.974	.583	0.956
2	92.30	252.062	.325	0.933
3	92.30	249.703	.378	0.912
4	92.30	254.933	.259	0.886
5	92.43	235.276	.746	0.923
6	92.15	249.772	.355	0.943
7	92.58	242.251	.459	0.878
8	92.65	241.669	.535	0.967
9	92.63	239.574	.568	0.824
10	92.55	241.126	.493	0.876
11	92.20	248.779	.372	0.912
12	92.05	246.254	.438	0.956
13	92.93	239.917	.592	0.945
14	92.18	248.199	.431	0.893
15	92.48	240.974	.583	0.943
16	92.20	246.985	.467	0.987
17	92.20	244.626	.514	0.923
18	91.95	245.177	.534	0.923
19	92.43	235.276	.746	0.987
20	92.48	240.974	.583	0.924
21	92.30	252.062	.325	0.923
22	92.30	249.703	.378	0.987
23	92.30	254.933	.259	0.956

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
24	92.43	235.276	.746	0.943
25	92.65	248.849	.303	0.987
26	92.55	241.126	.493	0.876
27	92.20	248.779	.372	0.912

: Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 27, Alpha = .928

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ๖๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.มาโนช พุทธสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภาวิช พุฒพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๔๔๒๖๒๐๙๐๒๔๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคู์ลาด อำเภอบรบือ
จังหวัดยโสธร" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☒	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๓

ที่ รศรป. ๖๐๑๖๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย นายภาวิธ พุฒพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๙๐๒๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลตุลาต อำเภอก
ทวายมูล จังหวัดยโสธร" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑๑

ที่ รศรป. ๖๐๑๖๔/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง เหยินเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.สุวิมล สมไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายภาวิธ พุฒพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๔๐๒๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอก
ทราขมูล จังหวัดยโสธร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดี คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๓๑๘ ต่อ ๗๓๑

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ภาวิช พุดพันธ์, ยุภาพร ยุภาศ, ภัคดี โพธิ์สิงห์. (2562). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5 “การบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล : กฎหมาย ความเป็นธรรม และการกลับคืนสู่ประชาธิปไตย”. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายภาวิธ พุฒพันธ์
วันเกิด 11 กรกฎาคม 2519
สถานที่เกิด เลขที่ 56 หมู่ 6 ตำบลกุดน้ำใส อำเภอก้อวัง จังหวัดยโสธร 35160
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 312 / 263 หมู่ 8 ตำบลตลาดทอง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร 35000
สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลคู์ลาด อำเภอนามน จังหวัดยโสธร
ตำแหน่ง นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2558 บริหารธุรกิจบัณฑิต (นธ.บ.)
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2563 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY